

BUDSKABET

Fordybelse Analyse Inspiration

TEMA:
GUDSFRYGT

1/2024

6
Gudsfrygt i nåde og barnekår

16
Skal vi frygte eller ej?

28
Ikke helt som de andre

30
Mens vi venter

BUDSKABET

WWW.BUDSKABET.DK

Nr. 1/2024. Årgang 160
ISSN 0901-4802
ISSN 2446-404X (Budskabet online)
Budskabet udkommer fem gange om
året, næste gang den 12. april.

LAYOUT

Amalie Puggaard Poulsen

FORSIDEFOTO

Pexels.com

TRYK

Jørn Thomsen Elbo A/S

ABONNEMENT

Papirudgave med fri netadgang: 330 kr.
(unge under 30: 190 kr.)
Gaveabonnement: 190 kr. for papir-
udgave, 110 kr. for netudgave
Gebyr for udlandsabonnement: 50 kr.

UDGIVER OG EKSPEDITION

Luthersk Mission (LM)
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
tlf. 4820 7660, dlm@dlm.dk
www.dlm.dk

MAIL- OG ADRESSEÆNDRING

LM får *ikke* automatisk besked, når du flytter eller ændrer mailadresse eller efternavn. Giv derfor altid selv besked, når dine kontaktoplysninger ændres. Det er vigtigt, så både *Budskabet* og betalingsopkrævning når frem til rette sted.

REDAKTØR

Andreas Kammersgaard Ipsen
Elmevej 1, 6880 Tarm
tlf. 2818 1577, aki@dlm.dk

REDAKTIONSUDVALG

Alex Dahl Karlsen
cand.scient.pol., Tarm
alex.dahl.karlsen@gmail.com

Anton Bech Brauner
frimenighedspræst, Hillerød
a_brauner@hotmail.com

Helene Schou Andersen
læge, Kolding
helene@ksandersen.dk

Ruth Vatne Rasmussen
legestuesekretær, Silkeborg
vatnerasmussen@gmail.com

Steffen Juul Pedersen
sælger, Haderslev
steffenjuul@outlook.com

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter, men redaktionen er ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og synspunkter må kunne rummes inden for det, som Luthersk Mission (LM) står for.

FORDYBELSE i bibelsk og luthersk tro

ANALYSE af tidens strømninger

INSPIRATION til kristent liv og mission

LEDER

- 04 En fremtid vi ikke kender
Anton Bech Braüner

TEMA:**GUDSFRYGT**

- 06 Gudsfrygt i nåde og barnekår
Jette G. Christensen
- 08 Med gudsfrygt for øje
Hans-Ole Bækgaard
- 12 Gudsfrygt i tidens løb og i dag
Peter Nissen
- 15 At frygte Gud kan synes sært
Hiddi Højgaard
- 16 Skal vi frygte eller ej?
Anders Landkildehus
- 20 At leve foran Guds trone
Erik Dahl

HORISONT

- 22 Et åndssvagt samfund
23 En lektie i tålmodighed

FOR TROEN

- 24 Historien om ~~den forvoksede fisk~~ Jesus
Anton Bech Braüner
- 28 Ikke helt som de andre
Johannes Baun

ANDRE ARTIKLER

- 30 Mens vi venter
Andreas Gjaldbæk Knudsen
- 34 Hvad kan vi lære af Luther som prædikant?
Børge Haahr Andersen

BOGER

- 37 Tjenestedeling
38 Demokrati har brug for religion

Bibelens Gud er ikke en tyran, der ønsker, vi skal gå med bøjet nakke og nedslået blik; en Gud, der vil true os til at elske ham.

LEDER

En fremtid vi ikke kender

AF ANTON BECH BRAÜNER

Et nyt år kalder på nye planer – og måske også på usikkerhed og bekymring. Men hvordan forholder vi os egentlig bedst til en fremtid, som vi ikke kender?

Anton Bech Braüner

Mens disse linjer skrives, har vi lige taget hul på et nyt år. Årets første overraskelse kom allerede, inden sidste år var slut og nytårsmiddagen spist færdig: Dronningen abdicerer! En konkret påmindelse om, at der er meget, vi ikke ved om fremtiden – heller ikke i det kommende år.

Men selvom der er meget, vi ikke ved, kan vi let komme til at glemme netop det: Hvor skrøbelige vi egentlig er som mennesker, og hvor afhængige vi er af Guds magt. Det kan komme til udtryk på mindst to måder.

Insisterende trang til at planlægge

For det første kan det komme til udtryk, når vi kigger i vores egen kalender. For vores iver efter at planlægge kan nemlig afsløre, at vi glemmer, hvor skrøbelige vi i realiteten er. Apostlen Jakob kritiserer folk, der praler med deres ambitiøse planer for det kommende år (Jak 4,13).

Ikke fordi det er et problem i sig selv, at vi lægger planer. Problemet er derimod det, som de mange planer kan afsløre. At vi ikke altid er bevidste om vores egen skrøbelighed, og at selvom vi siger, at vi har tillid til Guds almagt, så afslører vores indstilling indimellem noget helt andet.

Marius Jørgensen¹ har på et tidspunkt sagt: *"glemmer [du] afhængigheden af Gud, så er selvstændigheden blevet til afguderi [læs: afgudsdyrkelse] med dit eget jeg i centrum"*²

Planlægningen kan altså afsløre, at jeg tror, at kloden drejer rundt om mig. At jeg tror, at jeg grundlæggende kan selv.

Overdreven trang til bekymring

For det andet kan vi rammes af overdreven bekymring, når vi tænker på fremtiden. Her har de seneste år med krige og en tilsyneladende endeløs række af kriser i alt fra sundhed til kli-

Bekymringer kan faktisk afsløre en manglende ydmyghed over for Gud.

ma og natur, ikke gjort det lettere, hvis man i forvejen er en lille smule ængstelig anlagt.

Men har vi i vores bekymring glemmt, at der findes en Gud, der har al magt?

Det er kun et par uger siden, det gik op for mig: Bekymringer kan faktisk afsløre en manglende ydmyghed over for Gud.

Jeg kan afsløre, at det kom som lidt af en overraskelse. Både fordi jeg aldrig har forestillet mig bekymrede mennesker som særligt stolte typer. Men også fordi det faktisk skulle vise sig at være netop det bibelvers, min hustru og jeg har stående i vores vielsesringe, der skulle minde mig om det: *"Ydmyg jer derfor under Guds stærke hånd, så vil han ophøje jer, når tiden kommer, og kast al jeres bekymring på ham, for han har omsorg for jer"* (1 Pet 5,6-7).

I de sidste godt og vel syv år har jeg tænkt, at det var nogle fine vers, der måske ikke havde så meget med hinanden at gøre, men som både havde noget til tiden og til evigheden. Vi skal ydmyge os, og så skal vi i øvrigt også huske at kaste vores bekymringer på Gud i bøn.

Men så læste jeg en artikel af den amerikanske professor i Ny Testamente Andy Naselli, der gjorde mig opmærksom på, at versene hænger sammen.³ En måde at bevare ydmygheden på er at kaste sine bekymringer på Gud.

Eller som Andy Naselli formulerer det: *"Det er arrogant af dig at holde dine bekymringer for dig selv og ikke overlade dem til Gud. Stolte mennesker*

forsøger at tage sagen i egen hånd. Ydmyge mennesker stoler på Gud".⁴

En sund indstilling til fremtiden

Men hvis hverken bekymringer eller planlægningssiver er svaret, hvordan skal vi så egentlig forholde os til en fremtid, vi ikke kender?

Svaret ligger lige for: ved at huske, at vi bare er mennesker, og at det er Gud, der er Gud.

Det er let at glemme, hvor skrøbelige vi egentlige er som mennesker. Men egentlig kan vi bedst sammenlignes med græs, der blomstrer om morgenen og er vissent om aftenen (Sl 90,5-6), eller med en morgentåge, der forsvinder hurtigere, end den er kommet (Jak 4,14).

Vi prøver at kontrollere tilværelsen, men når alt kommer til alt, kan sygdom og død vende op og ned på livet hurtigere, end vi forestiller os. Også i det kommende år.

Men selvom vi ikke kender fremtiden, kender vi ham, der gør.

Så selvom det kommende år måtte sende os byrder, vi aldrig havde forestillet os, at vi skulle bære, så ved vi, at vores fremtid hviler i hænderne på en Gud, der er god. I hænderne på ham, der har omsorg for os (1 Pet 5,7).

Det er trygt at vide. Som kristen er du ikke overladt til tilfældighederne eller til Satan, som sidder og spiller terninger om din fremtid. Du er altid i hænderne på ham, der har omsorg for det, der er evigt godt for dig. ■

- 1 Tidligere højskolelærer på Luthersk Missions Højskole
- 2 Marius Jørgensen: *Jakobsbrevet hemmelighed*, s. 161
- 3 På græsk er tale om én sætning og, at der faktisk ikke står kast i bydeform, men i det, der på dansk kaldes lang tillægsform, så der står *kastende* i stedet. Sammenlign evt. med andre bibeloversættelser (f.eks. ESV eller NASB).
- 4 Andy Naselli: *Don't Worry. Be Casting*. www.desiringgod.org/articles/dont-worry-be-casting. Egen oversættelse.

TEMA

Gudsfrygt i nåde og barnekår

AF JETTE G. CHRISTENSEN

Dagligt må jeg bekende min synd og blive mindet om, hvem jeg er, hvem Gud er, og at mit liv er i Guds hånd og ikke omvendt.

Jette G. Christensen
Handicaphjælper
praestefruen@gmail.com

Jeg havde i mine unge dage skriftstedet fra Første Timotheusbrev 4,7 skrevet på en lap på døren, fordi jeg tænkte, at her var der noget praktisk at øve sig i: "Øv dig i gudsfrygt". Det var en af Paulus' opfordringer til den unge Timotheus. Jeg boede i et bofællesskab, og en af mine fæller spurgte en dag, hvordan jeg så øvede mig i det? Jeg kan ikke huske, hvad jeg svarede, men jeg kan huske, at jeg ikke havde et tydeligt, konkret svar.

Gudsfrygt. Gudfrygtig. Vi kender ordene. Måske smager de lidt gammelt, men læser vi i vores bibel, forstår vi, at der er tale om noget vigtigt.

Frygten for Gud

Gud er stærk og mægtig, "bjergene ryster for ham og højene skælver for ham" (Nah 1,5) og ingen kan se Guds ansigt og leve (2 Mos 33,20). Står man alene foran Gud, er frygten og rædslen den altomfattende følelse. Gud er hellig. Han alene har magt til at lade dig gå fortabt i helvede. Ham skal du frygte (Luk 12,5). Bibelen er klar og

tydelig her. Gud taler tydeligt om, hvem og hvad han er, og er man hans fjende, har man grund til frygt.

Gudsfrygten

Gudsfrygten er dog andet end frygten for Gud, rædslen for den almægtige, hellige Gud. Ordsprogenes Bog 1,7 taler om, at det at frygte Herren er begyndelsen på kundskab (1,7), et vers der citeres både i Salmernes Bog (111,10) og hos Job (28,28). Måske har disse vers været inspirationen for lærerne i "den sorte skole", hvor angst for degn og spanskrør drev børnene til at lære deres tabeller, tyske verber og katekismus, men Bibelen har andet og mere at sige om emnet.

Bibelens Gud er ikke en tyran, der ønsker, vi skal gå med bøjet nakke og nedslået blik; en Gud, der vil true os til at elske ham. Nej, Bibelens Gud er Gud den almægtige, og jeg er et menneske. Han er Skaberens, jeg er skabning. Han er min herre og konge, jeg er hans menne-

ske, hans tjener.

Når Paulus siger til Timotheus, at han skal øve sig i gudsfrygt (1 Tim 4,7) og senere siger, at gudsfrygt og nøjsomhed bærer frugten i sig selv (1 Tim 6,6), mener han så, at vi skal øve os i at være rædselsslagne for Gud? Den samme Paulus siger jo i et andet brev, at vi er Guds børn, og vi har fået Guds Ånd, og derfor må kalde Gud for far (Rom 8,15).

Kærligheden driver frygten ud

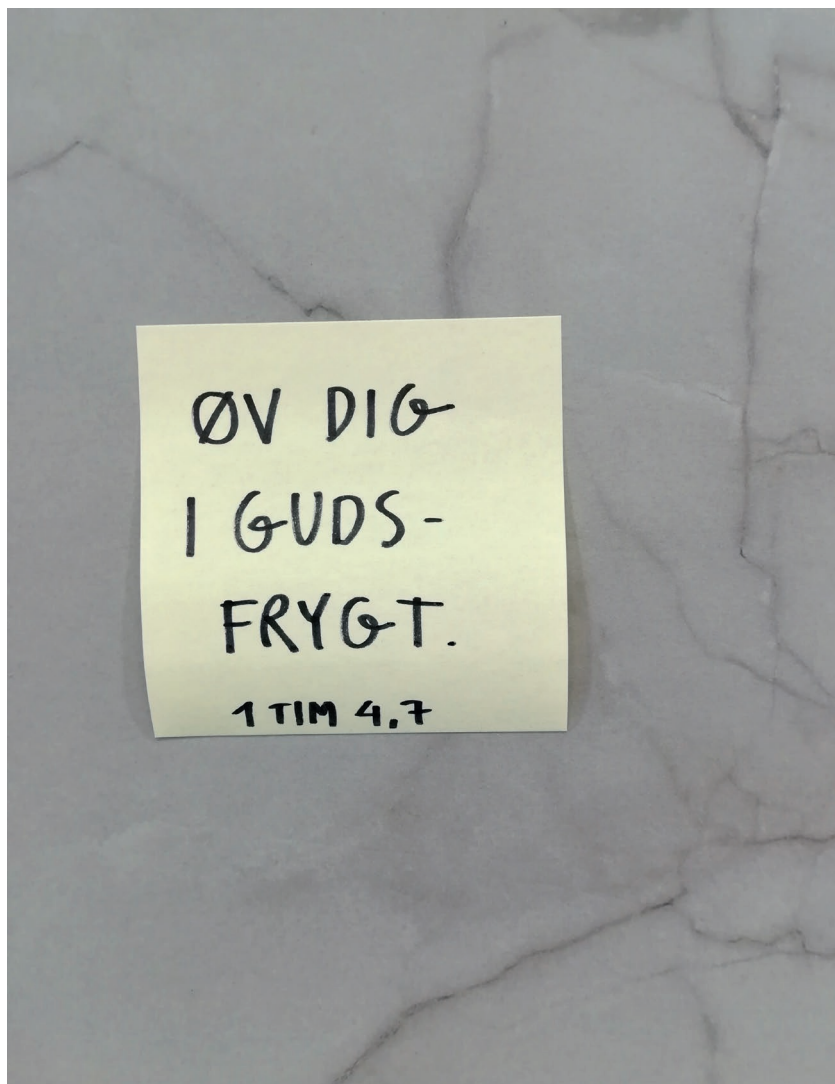
Nej, den gudsfrygt, Paulus opfordrer os til at øve os i, består ikke af rædsel. Men hvad så? Jesus har banet vejen for os til Gud, givet os barnekår, og derfor er gudsfrygten nu pakket ind i og blandet op med nåde. Gudsfrygten lærer mig min rette stilling over for Gud, men uden nåden og barnekåret er gudsfrygten rædslen for at falde i den levende Guds hænder.

At leve med en gudsfrygt, som er præget af nåde og barnekår, er noget, jeg kan øve mig i. Dagligt må jeg bekende min synd og blive mindet om, hvem jeg er, hvem Gud er, og at mit liv er i Guds hånd og ikke omvendt. At det er en daglig øvelse, minder Luther os om i sin lille katekismus. I gennemgangen af de ti bud indleder han hver forklaring med, at det betyder, at vi skal frygte og elske Gud over alle ting og sætte al vores tro og tillid til ham. Gudsfrygten er en livslang øvelse, og med den på plads kan Gud give os visdom til liv, "forstandighed", som der står i Ordsprogenes Bog 1,7.

I den Augsburgske Bekendelse, et af folkekirkenes bekendelsesskrifter fra Reformationen, står der i artikel 2, at mennesket er født uden frygt for Gud. Vi er født med ryggen mod Gud, og den rette gudsfrygt fødes i troen på Jesus, når jeg står ren og retfærdig over for den almægtige Gud, som har elsket mig, fra før jeg blev født.

Gudsfrygtens ærbødighed

Der er kapitler i historien, hvor gudsfrygten er blevet brugt som et drivmiddel til at få afladspenge i kirkekassen; hvor fyrster og herremænd og andre magtfulde mennesker har truet med Guds vrede ved ulydighed og dermed forvræn-

get gudsfrygten. At være gudsfrygtig er ikke en æresbetegnelse i alle munde, men for Guds folk, for hans børneskare, er det noget at stræbe mod. I Apostlenes Gerninger står der om en menighed, at "den blev bygget op og levede i Herrens frygt og voksede ved Helligåndens formaning" (9,31). Umiddelbart inden dette vers står der, at de havde fred i menigheden, og deraf synes vi at kunne slutte, at gudsfrygten er en ærbødighed, en lydighed og kærlighed til Herren; en tilkendegivelse af et tydeligt magtforhold: Herren er Gud, og jeg er et menneske. Guds elskede menneske. ■

Jeg havde i mine unge dage skriftstedet fra Første Timotheusbrev 4,7 skrevet på en lap på døren, fordi jeg tænkte, at her var der noget praktisk at øve sig i.

TEMA

MED GUDSFRYGT FOR ØJE

AF HANS-OLE BÆKGAARD

Gudsfrygt handler ikke om at være bange for Gud, snarere tværtimod.

Hans-Ole Bækgaard

Formand for Indre Mission i Danmark
hans-ole.baekgaard@indremission.dk

I Bibelens tekster bliver vi ført ind i en forståelse af gudsfrygt med vægt på tilid til Gud, at leve efter hans vilje, fremme det gode og hvile i at høre ham til. Derfor kunne Luther skrive i en udlægning af Salme 112 – som begynder med ordene: ”Lykkelig den, der frygter Herren og elsker hans bud højt” – at ”Gudsfrygt er ikke noget andet end gudsdyrkelse”.

Et væsentligt bibelsk anliggende

I DO92 findes ordet ”gudsfrygt” 23 gange, men gudsfrygtens væsen og betydning fremtræder mange steder.

Første gang ordet bliver brugt, er i Første Mosebog 20,11. Efter ødelæggelsen af Sodoma og Gomorra rejser Abraham til Gerar i Sydlandet. Han er bange for sit liv i tilfælde af, at kong Abimelek opdager, hvor smuk Sara er. For skaffes Abraham af vejen, kan kongen få endnu et trofæ til sit harem. Derfor lyver Abraham og siger, at Sara ikke er hans kone. Da han skal forklare sin hvide løgn for kongen, begrundet han det med sin vurdering, at der er ”ingen gudsfrygt på ste-

det”. For folket lever gudsløst og nådesløst.

Det flugter med den beskrivelse, vi senere kan møde i Bibelen, at ”synden taler til den ugudelige i hans hjerte, gudsfrygt har han ikke for øje” (Sl 36,2). Eller beskrivelsen om dem, som har vendt deres hjerte væk fra Herren, men mener, at de lever på rette vis, fordi de plaprer fromme ord og ærer Gud tomt med læberne. Bedømmelsen lyder i sådanne tilfælde: ”... deres gudsfrygt er tillærte menneskebud” (Es 29,13; sml. 2 Tim 3,5).

I nogle af de sidste ord, vi har fra kong David, møder vi, at gudsfrygten kun er mulig at være grebet af, hvis man har Guds ånd og kender Herrens ord (2 Sam 23,1-4). At kende gudsfrygt og virke med gudsfrygtens ånd, er at fremme det gode for andre og ære Gud med sit liv (sml. 2 Kor 7,1; 1 Tim 4,7f; 1 Pet 3,15f).

Profeten Jeremias understreger, at det ikke er menneskeligt muligt at tage gudsfrygten i besiddelse ved egen magt eller egne anstrengelser. Der er ikke noget fortjenstfuldt over at leve i gudsfrygt. Det er Gud selv, som ”lægger guds-

frygt i deres hjerter, så de ikke viger fra mig” (Jer 32,40). Gud vil ikke vende ryggen til sit folk, men handle godt imod dem af egen vilje (sml. Tit 1,1f).

Det siges endda så tydeligt, at vi egentlig kun kender gudsfrygten ved ham, som har ”gudsfrygts ånd” (Es 11,2f). Messias/Kristus lever og ånder i frygt for Herren (sml. Hebr 5,7f), og derfor udtrykker gudsfrygt noget om troens væsen, om forholdet til Gud og om livet som kristen her i tiden. Vi hører endda om Jesus – til opmuntring og som forbillede for os, der venter på hans genkomst – at han er ”gudsfrygtens hemmelighed” (1 Tim 3,15f).

Visdom og tilbedelse

En af de bøger i Bibelen, som på en særlig måde sætter ord på gudsfrygt, er Ordsprogenes Bog. Her udfoldes, hvad det betyder at kende gudsfrygten og tilegne sig den – både i forholdet til Gud og til medmennesker.

Ordsprogenes Bog har som mål, at man forstår visdom, finder visdom og dermed det gode liv. Men begyndelsen og målet for dette er Herrens frygt eller gudsfrygt. Det liv i visdom, som bogen opmuntrer til, kan ikke løsrives fra Herrens frygt.

Allerede i bogens indledning siges det ved et motto: ”At frygte Herren er begyndelsen til kundskab, de dumme ringeagter visdom og belæring” (1,7). Vejen til Visdommen begynder med, at du frygter Herren – at du har gudsfrygt.

Gudsfrygt rummer i sig to umiddelbare modsætninger: rædsel og tilbedelse. Frygt er forbundet med rædsel, som mennesket bl.a. oplever i forbindelse med det guddommeliges åbenbaring eller nærvær. Nøjagtig som Adams og Evas reaktion i haven, da Gud møder dem efter faldet (1 Mos 3,10) eller Moses ved den brændende tornebusk (2 Mos 3,6). Når Guds hellighed møder et syndigt menneske, rammes det af rædsel. For hvad skal jeg stille op i al min syndighed over for Guds hellighed?

Samtidig er gudsfrygt forbundet med tilbedelse, fordi man kender Herrens barmhjertighed (5 Mos 10,12f; Mika 6,8; Ordsp 9,10). Tilbedelsen er ikke blot noget, der foregår ved gudstjenesten, men omfatter hele ens levevis. At frygte Herren og leve et liv efter hans vilje sker nemlig ikke kun i Guds hus, men er rammen for hele ens liv.

Den vises adfærd har som et kendetegn en viden om, at livets mange valgsituationer og handlinger sætter sig spor og rummer konsekvenser (16,1-9; sml. Præd 12,13f). Den gudsfrygtige elsker Herren sin Gud af hele sit hjerte og sin næste som sig selv. Netop ved at have Herrens frygt som begyndelse og livspraksis fremstår forskellen mellem ”den retfærdige” og ”den ugudelige” (10,16f; 10,28ff) eller ”den vise” og ”den tåbelige” (12,15; 14,33; 28,26).

Pointen er altså dels, at man med sit liv – ved at have gudsfrygten for øje – ikke handler imod Guds hellige vilje og bevidst går sine egne veje, så man rammes af hans dom og forbandelse. Det rummer frygten for at blive gud i sit eget univers. Dels at man ser hele sit liv som en tilbedelse af Gud og af hjertet ønsker at leve ham til behag.

Så vi får visdom i hjertet

Ved gudstjenesten nytårsdag kan vi lytte til rosten fra Moses i Salme 90. Han bekender troen på en evig og uforanderlig Gud i kontrast til menneskelivet, som kun varer en kort tid. Vi synes, vi kan nå så meget, men pludselig er årene gået. Og så siger Moses: ”Hvem kender styrken i din vrede og i din harme, så han kan frygte dig?” (90,11).

Læser man verset løsrevet, møder man umiddelbart en vred og harmfuld Gud, hvor frygt handler om at være bange for ham. Ja, at man tror på ham af frygt og helst vil være fri for denne frygtelige Gud. Men det handler om noget helt andet og ligger i god tråd med budskabet i Ordsprogenes Bog.

*At frygte Herren
og leve et liv efter
hans vilje sker ikke
kun i Guds hus,
men er rammen
for hele ens liv.*

FOTO: UNSPLASH

Gudsfrygt er begyndelsen til at se sandt på ens liv: At vi ikke lever af os selv eller for os selv.

Moses ved, at den evige Gud er en retfærdig Gud, som dømmer synd og ugudelighed. Ingen kan frelse sig selv. Uden Guds redning, uden hans visdom (sml. 1 Kor 1,18-31), kan et menneske ikke bestå, når Gud fælder dom. Alene er vi magtesløse og møder kun Guds vrede og fortabelsesdom.

Derfor er det vigtigt at læse det følgende vers, som er midtpunktet i salmen: "Lær os at holde tal på vore dage, så vi får visdom i hjertet" (90,12). Gudsfrygt er begyndelsen til at se sandt på ens liv: at vi ikke lever af os selv eller for os selv. Livets mening i tid og evighed opdager vi ikke på egen hånd. Vi må få visdom i hjertet.

At blive mindet om livets rette sammenhæng er godt at begynde et nyt år på. Vi får i salmens sidste del udfoldet, at Gud vil vise medlidenhed, tilgive vores synd (sml. Sl 130,4), mætte os hver morgen med sin godhed. Vi må leve i vished om, at Gud er os nær ved troen og vil velsigne vores hænders værk.

Der er velsignelse ved at være lydig

Der er flere begivenheder på Israels folks ørkenvandring, som handler om gudsfrygt – eller mangel på samme. Også selv om ordet ikke er nævnt. I tre tilfælde har årsagen med vand at gøre (2 Mos 15,22-26; 2 Mos 17,1-7; 4 Mos 20,1-13).

Efter den forunderlige redning fra Faraos hær og vandringen gennem havet, opstår der vandmangel. Folket finder vand, men det er bittert, og de beklager sig til Moses. Han søger hjælp hos Herren, som viser ham et stykke træ, han skal kaste i vandet, og det bliver frisk. Moses handler tillidsfuldt på Herrens ord, inden han egentlig ved, om det virker.

Situationen er, som Luther siger et sted, at når forsyningerne slipper op, forsvinder troen også hurtigt. Frustrationen og hjælpeløsheden er dog forståelig. Der er ikke noget ondt i selve spørgsmål: *Hvad skal vi drikke?* (2 Mos 15,24). Det syndi-

ge ligger i måden, det blev sagt på. ”De gav ondt af sig” eller ”knurrede”, som det tidligere blev oversat. Deres behov fik fokus og skubbede troen til side (sml. Sl 106,13ff).

Episoden er med til at tydeliggøre, at Gud sætter folket på prøve for at teste deres lydighed, troskab og udholdenhed (2 Mos 15,26) med understregning af, at der er velsignelse ved at lytte til hans befalinger og følge dem.

Der går ikke mange uger, førend vandmangel opstår igen ved det nye lejrsted (2 Mos 17,1f). Folket beklager sig, anklager Moses og forlanger det umulige. Han er lederen, så ansvaret er hans, men dybest set handler det om deres manglende tillid til Gud. *Er Herren virkelig hos dem?* Moses ved kun, at han har handlet efter Guds bud og anvisning, og man fornemmer en afmagt og fortvivelse i hans ord. Igen råber Moses til Herren – faktisk står der i grundteksten, at han ligefrem skrider – og der sker et under, så folket får vand.

Men dybest set handler det om vantro og frafald. Folkets tilgang til Gud er, at hvis han ikke leverer den omsorg, de mener, han har lovet og retteligt skylder dem, har han dementeret sit eget ord og dermed sig selv. De gør deres hjerter hårde og farer vild i deres hjerter, som Hebræerbrevet 3,7-11 meget rammende tolker og gengiver det alvorlige åndelige aspekt. Derfor lyder opfordringen: ”Se til, brødre, at der aldrig i nogen af jer skal være et ondt, vantro hjerte, så der sker frafald fra den levende Gud” (Hebr 3,12).

Denne forståelse spiller også ind tredje gang, hvor vandmangel har et katastrofalt udfald (4 Mos 20,3ff). Her er det ikke mindst *forhærdelse*, som er fremtrædende i vandringen på vej mod løftets land. Selv efter snart fyrrer år har folket ikke en grundlæggende tillid til Gud og hans ord, og deres beklagelser mod Moses og Aron (og i egentlig forstand Gud) handler om et selvskt perspektiv på deres behov, hvor de

Folkets tilgang til Gud er, at hvis han ikke leverer den omsorg, de mener, han har lovet og retteligt skylder dem, har han dementeret sit eget ord og dermed sig selv.

fralægger sig ansvaret.

Folket mister tålmodigheden og holder ikke målet for øje. Deres sind er styret af u lydighed og oprør som en beskrivelse på deres manglende gudsfrygt.

Gudsfrygt giver det rette blik på frygt

Afslutningsvis vil vi se på nogle få andre steder, hvor ”frygt” på en eller anden måde kan spille en rolle.

Da den unge Jeremias kaldes som profet, får han besked om, at den forestående tjeneste kommer til at blive en menneskelig set ulige kamp. Men opgavens giver står på den kaldedes side (Jer 1,17). Derfor skal han ikke lade sig skræmme af modstanderne – for så bliver det lige pludselig ikke dem, han står imod, men Gud. Jeremias bliver opmuntret til at finde styrke i, at *gudsfrygt befrier for menneskefrygt*.

På lignende vis taler Jesus til sine disciple (Luk 12,4f). De skal ikke frygte dem, som nok kan ramme dem på livet, men så heller ikke gøre mere. De skal frygte ham, der har magt til også at kaste i Helvede. Det handler om at stole på Gud og have tillid til hans omsorg og ikke være drevet af menneskefrygt, som i yderste konse-

kvens kan drive et menneske ind under Guds vrede. *Gudsfrygt handler om ikke at forkaste Jesus og gå evigt fortabt.*

Det er også budskabet, Hebræerbrevets forfatter sætter skarpt fokus på nogle steder. ”At synde med vilje” efter at have lært sandheden om Jesus at kende (10,26) betyder at afvise troen på Jesus – at ”træde Guds søn under fod” (10,29). For så venter kun straf på dommens dag, en tilstand uden Jesus, hvor man står alene. Her er det ”frygteligt at falde i den levende Guds hænder” (10,31). Derfor opmuntres vi til udholdenhed (10,32ff) og som andre steder i brevet til ikke at blive sløve og trætte (sml. 12,3). Advarslen mod forhærdelse og at møde Guds vrede som ”en fortærende ild” er åbenlys (12,28f). *Gudsfrygt er at leve i troskab mod Guds ord og hans vilje for at få styrke til at holde fast og holde ud.*

Glædeligvis skal vi ikke selv fremmane eller fortjene os til denne gudsfrygt. Alt hvad der behøves hertil, får vi skænket ved troen på Kristus (2 Pet 1,3; sml. 1,1-11). Gudsfrygt er en livgivende dynamik i troen. *Gudsfrygt hører til livet som Guds børn i vores vandring på vejen hjemad mod det himmelske mål.* ■

TEMA

Gudsfrygt i tidens løb og i dag

AF PETER NISSEN

Hvis ikke evangeliet får et forløsende udslag på den måde, vi er sammen på, kan det skabe et fællesskab præget af tungsind, frygt og lukkethed.

Ser vi historisk på gudsfrygt, har vi en stærk og vigtig kilde i Martin Luther (1483-1546). For ham blev frygten for Gud et centralt omdrejningspunkt i hele hans tilværelsesforståelse og kamp for evangelisk frihed. Han valgte som ung at gå i kloster og være streng ved sig selv gennem åndelige fromhedsøvelser, og “med den største iver bestræbte jeg mig for at forsone Guds vrede og fortjene syndernes forladelse og det evige liv ved lydighed mod deres ordensregel”.¹

Det hang sammen med den måde, Gud og Guds vrede blev præsenteret på i Kirken. På dansk har vi gode eksempler på det i de middelalderlige kalkmalerier. Dommedag og helvede er næsten altid centralt placeret i kirkerne, og menigheden kunne se de fordømtes fortabelse udmalet på uhyggeligste vis. Ofte sidder Jesus som en konge på en sky over de dømte, og den ene gruppe ledes i helvedes gab af djævle til den ene side, mens den anden gruppe ledes af engle eller helgener til

den anden side mod de himmelske boliger.

Det er en malende udlægning af Jesu undervisning om verdensdommen fra Matt 25,31-46, som isoleret set har passeret godt ind i Middelalderens verdensbillede. Det gjaldt om at være på det frelste hold (det var dem, som gjorde hvad Kirken sagde), og med den vægt, fromhed og gode gerninger fik, blev gudsfrygten til angsten for Guds vrede, som førte de ulydige til fortabelsen i helvede. Ikke underligt, at Maria og de øvrige helgener blev populære som mellem-mænd mellem den strenge dommer, Jesus, og den arme synder.

Martin Luthers groft

Luthers problem var også, at han aldrig kunne se sig tilfreds i opgaven: “Jeg kunne ikke nogen sinde trøste mig med min dåb, men tænkte altid: ‘Hvornår vil du dog engang blive from og gøre nok, så du får en nådig Gud?’ (...) og dog udrettede jeg ikke mere med det, end at jeg mi-

stede den kære dåb. Ja, det hjalp mig til at fornægte den.”²

Han beskriver sine ”helvedes-øjeblikke” således: ”Gud viser sig frygtelig vred, og med ham hele skabningen. Da er der ingen flugt, ingen trøst, hverken indvortes eller udvortes, men anklage fra alle sider. Da siger man med tårer dette vers: ’Jeg er fordrevet fra dine øjne’ (Sl 31,23).”

Som bekendt nåede han selv frem til, at det gudsbillede var skævt. Han fik lov til at se evangeliet, som det er beskrevet i blandt andet Romerbrevet og Galaterbrevet, og det kom til på afgørende vis at ændre hans gudsbillede. I en af sine salmer skriver han:

Men lovet være du, vor Gud!
Som hjælper os af fare,
vor bange sjæl du leder ud
Som liden fugl af snare;
Ja, snaren brister, vi er fri,
Thi Herrens navn os stander bi,
Han skabte jord og himmel. (DDS338,3).

Luther og mange af hans samtidige var præget af en gudsangst, som nok kan virke fjern på mange af os i dag. Alligevel tror jeg, at den findes, især hvor forkyndelsen har en ubalance mellem lov og evangelium. Det handler ikke kun om, hvad der bliver sagt fra prædikestolen, men også hvordan det gøres, og hvordan det åndelige fællesskab afspejler den åndelige virkelighed.

Hvis ikke evangeliet får et forløsende udslag på den måde, vi er sammen på, kan det skabe et fællesskab præget af tungsind, frygt og lukket-hed. Et eksempel på det finder vi i Hans Kirks berømte parodi på det kristne fællesskab i romanen *Fiskerne* (1928).

Groften i nutidig dansk folkekirkelighed

Ubalance mellem lov og evangelium kan vi også finde i en anden grøft. Den nutidige salmedigter Iben Krogsdal (1967-) slutter sin salme *Du skal elske din næste som dig selv* (2010) sådan:

Peter Nissen

Afdelingsmissionær i Luthersk Mission
pen@dln.dk

Luther og mange af hans samtidige var præget af en gudsangst, som nok kan virke fjern på mange af os i dag.

Og når dagen er omme i dig selv
og du ikke gjorde nok alligevel
ligger det du ikke gjorde
på de andres natteborde
Men om natten går livets far herved
og han lægger hånden på dig med sin fred
og hans øjne lyser milde:
Du har lov at være lille.

Med udgangspunkt i Joh 14,27 om Jesus, som efterlader sin fred til sine disciple, er billedet ikke helt forkert. Men versets underlige konklusion på lovens krav bliver alligevel uklar og affærdigende, fordi Gud Fader grundlæggende fremstår som en mild, altfavnende person, som ser gennem fingre med synd.

Selvom billedet kunne henvise til skriftemålet, fremstår syndsbeholdelsen alligevel som noget automatisk og letkøbt, hvor indtrykket er, at det nok går alt sammen, fordi Far ikke tager det så tungt.

Den gode balance

Det er interessant, at Luther i den ovennævnte salme ikke bare har erkendt den omsorgsfulde og kærlige side af Gud, men også finder en begrundelse for det i Guds skabertrang. Gud elsker, frelser og leder os, fordi vi er skabt i hans billede. Dermed bliver mennesket både taget alvorligt som selvstændigt væsen og stillet til ansvar for sine handlinger, samtidig med at Gud griber ind med sin frelse og ledelse. Det er den forståelse, som skaber en sund guds frygt.

På den ene side må syndens alvor og Guds modvilje mod synden, som adskiller os fra Gud tages alvorligt. Sandheden fra Esajas' Bog 59,1-2, at Herrens arm ikke er for kort til at

frelse, men at det er vores synder, der skiller os fra Gud, gør sig stadig gældende. Men samtidig er vi med Kristi død og opstandelse frigjort fra synden. Så syndsforladelse fra Gud er afgørende for, at vi kan modtage hans frelse og nåde (se Rom 6). Til guds frygten knytter sig en kraft, som skænkes os gennem troen (2 Pet 1,3). Det er en kraft, som kan fornægtes, og det fører til dom (2 Tim 3,5). Vi er købt dyrt, og derfor er vi indviet til et nyt liv i Guds nåde og helligelse (1 Kor 1,30; 6,19-20).

På den anden side må vi "rette vores rygge", fordi vi er skabt som "kronen på værket". Vi er villet af Gud og velsignet til at gøre godt, ligesom Gud gør godt i verden (1 Mos 1,26-28). Vi lærer at elske ham ved at modtage hans kærlighed, og dermed fordrives frygten fra os (1 Johs 4,17-19). Når Jesus taler om at blive i hans kærlighed, ligger der en dybere sandhed bag, nemlig at *han* har udvalgt os, og ikke omvendt (Johs 15,9-10 og 16).

Husker vi ikke det, kan vi ende med et skævt gudsbillede, hvor Gud primært bliver den straffende og vrede Gud, som står klar med sin dom og pine, hvis vi ikke gør alt, hvad vi tror, han forlanger – netop fordi mennesket reduceres til ren synd og udskud. Dermed skabes der en distance til Gud. Vi kan tænke på tjeneren i lignelsen, som gravede sin talent ned i jorden af frygt for sin herre. (Matt 25,24-26).

Katekismens gode pointe

I Luthers lille katekismus begynder hver forklaring til de ti bud med ordene: "Vi skal frygte og elske Gud, så ..." Det bygger på forklaringen til det første bud, som påpeger, at "vi skal over alle ting frygte og elske Gud og stole på ham". Jeg tror, den ovennævnte balance i vores syn på os selv i lyset af Guds ord vil give os en sund guds frygt og et sandt gudsbillede. Luther skriver selv i sin store katekismus til samme bud, at "er troen og tilliden ret, er også din Gud ret. Og omvendt, hvor tilliden er falsk og urigtig, er den rette Gud der heller ikke. For de to hører sammen, tro og Gud." Det var en erfaring, han måtte kæmpe sig frem til, og det er også den vej, vi må finde. ■

1 Erindringer, 1531

2 Prædiken om den hellige dåb, 1535

GODT SAGT

De svage og fjerne virkninger af de energier, som Guds mægtige, kreative handling har nedlagt i materien, da han skabte alle verdener, erfarer vi nu som fysiske nydelser, og selv som dette fjerne ekko er hans kraft for stor til, at vi rigtig kan håndtere den.

Hvor overvældende vil det ikke være at smage denne kraft ved selve kilden, når den langt nede ad flodens løb i den grad kan beruse os?

Det er ikke desto mindre, tror jeg, den oplevelse, der venter os. Hele mennesket skal ind-drikke den rene ufortyndede glæde fra glædens kilde.

C. S. LEWIS

At frygte Gud kan synes sært

AF HIDI HØJGAARD

At frygte Gud kan synes sært for den, som aldrig fik det lært. For hvis Gud findes, er han vel rar, omtrent som en sød bedstefar. Ikke en, man skal gå og frygte nej, tidens Gud, har et bedre rygte. Gud kan bruges i ny og næ når jeg synes, jeg har brug for det.

Nu frygter vi blot andre ting, de mange farer rundt omkring. Hos verdens vise søger vi råd, glemmer, de er i samme båd. De frygter ikke mere Gud og har vel nærmest smidt ham ud Og når man starter helt forkert, bliver man højst en dårlig ekspert.

Men tro på Gud er god forstand. Den bygger ikke kun på sand. Den fatter, at livet må springe ud fra ingen mindre end selve Gud Herfra må hele livet forklares, uanset hvor bøvlet det så end erfares. Når tanken svimler "Gud er større end stor", blandes frygt og respekt i det hjerte, som tror.

Nu glædes vi over, at der var nogen, som viste os vejen til bibelbogen. Den lærer os om, hvad sand gudsfrygt er, opflammet af Ånden, som kommer os nær. Vi frygter Gud, fordi han er stor, Vi elsker ham, ser du, han blev vores bror. Vel – frygte Gud, det kan synes sært, men ikke for den, som ret fik det lært.

Hiddi Højgaard
Bygningsnedker
ghiddi@gmail.com

TEMA

Skal vi frygte eller ej?

AF ANDERS LANDKILDEHUS

Hvordan skal vi forstå Bibelens mange forskellige frygtudsagn, og hvad betyder de i vores liv?

Anders Landkildehus
Stud.theol. og redaktør for
TilLiv.dk
al@norea.dk

"At frygte Herren er begyndelsen til kundskab" og "Kærlighed fordriver frygten".

Bibelen indeholder mange udsagn, der taler om frygt og guds frygt, og flere af dem virker tilsyneladende modsatrettede. Nogle vers taler om guds frygt som noget grundlæggende godt og afgørende i livet med Gud. Andre tekster opmuntres os til slet ikke at frygte. Og i nogle beretninger vækker menneskers møde med Gud tydeligvis rædsel.

Hvordan skal vi forstå Bibelens tale om frygt og guds frygt, som på overfladen kan virke modsatrettet? Og hvordan skal vi i vores eget liv forholde os til Bibelens frygtudsagn?

Hvordan forstå de forskellige frygtudsagn?

For at blive klogere på Bibelens "frygttekster", er det en fordel at kategorisere dem. Jeg har forsøgt at inddele teksterne i tre kategorier:

1. Tekster, hvor mennesker er bange/rædselslagne i mødet med Gud.
2. Tekster, hvor guds frygt beskrives med positivt fortegn.
3. Tekster, hvor vi opmuntres til slet ikke at frygte.

Vi vil kigge på hver gruppe af tekster og ud fra eksempler se, hvad de siger om frygt. Efterfølgende vil jeg sammenfatte det, vi har fundet ud af, i en lille bibelsk "frygtteologi".

Rædselsslagen i mødet med Gud

I beretningen om forklarelsen på bjerget (Matt 17,1-13) møder vi tre af Jesu disciple, der fik en oplevelse, de næppe glemte foreløbig. Peter, Jakob og Johannes blev af Jesus taget med op på et bjerg. Her forvandlede Jesus for øjnene af dem, han talte med Moses og Elias, og Gud lod sin røst lyde fra skyen: "Det er min elskede

FOTO: UNSPLASH

søn, i ham har jeg fundet velbehag. Hør ham!” Reaktionen fra de tre disciple? De faldt ned på deres ansigt og blev grebet af stor frygt.

Lad os dvæle ved det et øjeblik. Voksne mænd, der var vant til hårdt og barskt arbejde, bliver så rædselsslagne, at de simpelthen falder ned på jorden og gemmer ansigtet. Af og til kan vi mennesker blive bange, men stadig ”tage os sammen” og holde facaden. Men når et menneske ser eller erfarer Gud i hele hans guddommelighed, brister al facade og selvsikkerhed. Den naturlige automatreaktion er frygt. Der er noget frygtindgydende og rædselsvækkende over Gud. Han er evig, skaber, almægtig og hellig, og vi mennesker bliver så uendeligt små, når vi ser hans storhed. Han er GUD, og vi er mennesker!

Andre tekster: I Første Mosebog 31,42 kaldes Gud for ”Isaks rædsel”. I Esajas’ Bog 6,5 overvældes Esajas af synet af Guds trone.

Gudsfrygt beskrives som noget godt

Flere steder i Bibelen tales der om gudsfrygt som noget grundlæggende godt. Vi vil nu tage udgangspunkt i Ordsprogenes Bog 9,10 og bag efter lade andre tekster uddybe, hvad gudsfrygt handler om:

At frygte Herren er begyndelsen til visdom, at kende den Hellige fører til forstandighed.

Verset består af to udsagn, der beskriver samme virkelighed på to forskellige måder. ”At frygte Herren” og ”at kende den Hellige” handler altså om noget af det samme. Hermed lærer vi noget vigtigt om bibelsk gudsfrygt: Gudsfrygt er ikke bare ét aspekt af at kende Gud; det er ikke blot et hjørne af troslivet. Gudsfrygt er simpelthen en måde at beskrive *hele* livet med Gud på. Gudsfrygt er en slags totalbeskrivelse af livet med Gud. Det modsatte er også tilfældet. Om dem, der afslår Gud og ikke følger ham, står der i Ord-

Når et menneske ser eller erfarer Gud i hele hans guddommelighed, brister al facade og selvsikkerhed. Den naturlige automatreaktion er frygt.

Som Guds børn
har vi grundlag
for ikke at frygte
Guds dom!

sprogenes Bog 1,20-29: De valgte ikke at frygte Herren.

Andre tekster uddyber, hvad gudsfrygt, i denne forstand, handler om: Gudsfrygt bygger på sand kundskab om Gud. Gudsfrygten har altså en erkendelses- og vidensdimension (1 Tim 6,3. Tit 1,1. 2 Pet 1,3). Gudsfrygt indebærer at hade det onde og kæmpe imod synden (2 Mos 20,20 og Ordsp 8,13). Gudsfrygten fører til liv, ja, evigt liv (Ordsp 19,13 og 1 Tim 4,8). Gudsfrygten indebærer bevidsthed om Guds endelige dom samt hans nyskabelse af himmel og jord, og den handler om klarhed over det ultimativt vigtigste: at blive frelst (2 Pet 3,11 og Fil 2,12).

Opmuntring til ikke at frygte

Der er altså tekster i Bibelen, der beskriver, at det er frygtindgydende at møde Gud i hans hellighed, og der er tekster, der beskriver gudsfrygt som noget grundlæggende godt og rigt. Den tredje gruppe af tekster er dem, der opmuntrer os til ikke at frygte. Hvad er meningen med den sidste slags frygttekster?

Et eksempel er Første Johannesbrev 4,17-18. Apostlen Johannes skriver, at Guds kærlighed fuldendes i os, ved at vi har frimodighed på dommens dag. Dén virkelighed fordriver frygten, for frygt er forbundet med straf, og hvis man frygter, er man ikke "fuldendt i kærlighed".

Tankegangen er, at når vi kender Gud som vores frelser, må vi gå ind til dommen med frimodighed, fordi vi *ved*, at vi bliver frelst. Vi skal ikke gå til dommen med en frygt for at blive dømt til straf. At kende Gud giver netop vished og frimodighed. Den frygt, der skal fordrives, er frygten for dommen.

Johannes taler altså om frelsesvished. Som Guds børn har vi grundlag for ikke at frygte Guds dom!

Andre tekster, der opmuntrer til ikke at frygte: Romerbrevet 8,15 beskriver, at vi har fået Helligånden, som giver barnekår hos Gud. Vi behøver ikke frygte, fordi Gud er vores far. I Lukasevangeliet 12,32 siger Jesus, at de troende ikke skal frygte, for riget er deres. I Matthæusevangeliet 10,24-31 siger Jesus, at vi ikke skal

frygte forfølgerne, fordi vi for Gud er meget mere værd end spurve, som Gud endda har omsorg for.

I disse tekster går det igen, at når vi er hos Gud og har fællesskab med ham, skal vi ikke frygte for Guds fjender og for dommen. Der er tryghed, vished, frimodighed og glæde i livet med Gud.

Sammenfatning: En lille bibelsk frygtteologi

Bibelen bruger ordet *frygt* på flere måder. Som vi har set, bruger Bibelen *gudsfrygt* som en slags totalbeskrivelse af livet med Gud: et opgjort forhold til ham, hvor vi lever i efterfølgelse og hellighed med vores frelse og evigheden for øje.

Samtidig er der noget frygtindgydende over Gud, som en anden gruppe af tekster viste os. Alligevel skriver den Johannes, der blev rædselsslagen for Den Treenige Gud ved forklarelsen på bjerget, også om, at vi på dommens dag kan træde ind med frimodighed og *uden* frygt for den samme Gud. Det ene udelukker ikke det andet.

Hvad skal vi bruge det til?

Når vi læser Bibelen, er det godt og vigtigt at tænke over, hvad det betyder i vores eget liv. Bibelen er ikke blot en samling af informationer. Gud *vil* os noget i sit ord, og hans ord er virksomt. Det former, vækker, advarer, trøster, osv. Det er altså sundt, når en kristen læser Bibelen for at *applicere* det ind i sit eget liv. Men først må man overveje noget andet: Hvad betyder teksten? Hvordan skal vi forstå teksten? Først når vi har forstået, hvad en bibeltekst handler om, kan vi lave den rette applicering ind i vores eget liv. Ellers risikerer vi at ende med en vilkårlig bibellæsning og -applicering.

Med ovenstående lille tekstgennemgang og forsøg på at sammenfatte en lille bibelsk frygtteologi, har vi arbejdet med dette første skridt: "Hvad siger teksten?" Vi kan nu bevæge os til hvad teksten siger *til os* i dag.

Appliceringer kan naturligvis variere fra person til person og fra forsamling til forsamling. Det følgende er altså *nogle* bud på, hvordan vi

kan applicere Bibelens frygtudsagn og lade dem tale til vores trosliv. Jeg vil fremhæve tre ting, som udspringer af de tre facetter i den bibelske frygtteologi, vi er nået frem til.

Applicering 1: Vores gudsbillede

At Gud er rædselsvækkende, er ikke det eneste, der er at sige om ham. Men det er dog *noget* af alt det, Bibelen siger om Gud. Det må lede til et ransagende spørgsmål: Er Guds frygtindgydende hellighed og majestæt en del af vores gudsbillede?

Hader jeg synd? Vil jeg følge Jesus? Elsker jeg Gud? Vil jeg lære ham bedre at kende?

Hvis du kan svare ja og nej (endda samtidig!) til de spørgsmål, tyder det på, at du har erfaret et af kristenlivets kendetegn. Livet med Gud er nemlig en kamp. Det gamle menneske vil ikke slippe synden, det vil ikke følge Jesus, og det hader Gud. Det frygter ikke Gud, og det elsker synden. Mærker du det, mærker du dit gamle menneske, og det er faktisk ganske naturligt for en kristen.

Et ransagende spørgsmål: Er Guds frygtindgydende hellighed og majestæt en del af vores gudsbillede?

Nogle hævder, at Guds hellighed er ved at glide ud af vores bevidsthed. Hvis det er rigtigt, må alarmklokkerne ringe, for mister vi erkendelsen af Guds hellighed, er der risiko for at livet med Gud falder sammen som en række dominobrikker: Er Gud ikke hellig, er synden mindre alvorlig. Er synden ikke længere mit primære problem over for Gud, bliver evangeliet ikke længere hjertet i kristendommen.

Det er faktisk alvorligt. For min manglende erkendelse af Guds hellighed, ændrer jo overhovedet ikke på, at Gud er hellig. Og min svindende nød for min frelse ændrer heller ikke på, at jeg før eller siden skal stå foran ham på dommens dag.

Applicering 2: I kamp mod det gamle menneske

Den anden applicering handler om gudsfrygten som en totalbeskrivelse af livet med Gud. Her kan den troende opleve en stor ambivalens. Overvej disse spørgsmål:

Engang opsøgte jeg en sjælesørger, fordi jeg var anfægtet over min kærlighed til synd, min ulyst til at følge Jesus og min dovenskab i andagtslivet. Mærkeligt nok fornemmede jeg et tiltagende smil hos sjælesørgeren, idet jeg fortalte om, hvordan jeg havde det. Da jeg efterhånden var færdig, nærmest spjættede han på stolen, og jublende og smilende udbrød han: "Tillykke!"

Jeg var helt paf. Men han forklarede mig, at anfægtelsen over mit uhellige liv vidnede om, at Ånden havde taget bolig i hjertet. Sagt med gudsfrygtstermer: Der var noget i mig, der ville følge og adlyde Gud, sige nej til synd og frelles for enhver pris. Dog erfares et liv i gudsfrygt sjældent som en åndelig sejrsgang, men opleves ofte nedslående og ambivalent, fordi det gamle menneske er budt op til kamp.

Applicering 3: Frelsesvished

Mange kristne kæmper med manglende

frelsesvished og frygt for at gå fortabt. For nogle varer kampen en mindre periode, måske nogle år, mens den for andre er livsvarig. Uanset hvad er Bibelens trøst den samme: Frelsesvished skabes ikke ved, at vi ser indad og forsøger at frembringe mere anger, vilje eller kamp. Frelsesvished må man *lytte* sig til gennem Guds ord. Og Guds ord lærer, at frelsen ikke bygger på noget i os selv, men er en sag mellem Gud og Jesus. Min frelse afhænger ikke af mine egne følelsesmæssige op- eller nedture (heller ikke, hvis nedturen varer hele livet), men afhænger alene af, at Gud ser Jesus, og på grund af sin nåde alene lader det, Jesus har gjort, gælde for mig. ■

TEMA

At leve foran Guds trone

AF ERIK DAHL

Virkeligheden er, at enten frygter man Gud, eller også er man nødt til at frygte alt andet.

Erik Dahl

Lærer på Det kristne Gymnasium i Ringkøbing
erikdahl@kristne-gym.dk

En indbrudstyv var midt om natten ved at bryde sølvtojsskabet op, da han pludselig hørte en stemme: "Jesus ser dig!" Tyven fór sammen og søgte rundt i stuen med lom-melygten. "Jesus ser dig," lød stemmen igen, og så fik tyven øje på en papegøje, som sad på en pind. Tyven åndede lettet op og sagde for sig selv: "Hvilke mennesker finder på at lære sin papegøje at sige den slags." Og straks svarede papegøjen: "Samme type mennesker, som kalder deres rottweiler Jesus".

Sådan er det: Lever du i opposition til Gud, er det alt andet end rart at vide, at Jesus ser dig, ja, langt værre end en glubsk rottweiler. Og modsat: lever du i et tilgivet forhold med Gud, er der intet mere trøstende, end at Jesus ser dig – og intet, du frygter mere, end at være ude af Jesu synsfelt. Guds frygt er en klar bevidsthed om, at det er frygteligt at møde den levende Gud – medmindre du er dækket af Jesus. Så bliver Guds nærvær det tryggeste sted i verden.

Et pragtfuldt liv

Jeg har en række søndage set guds frygt i praksis. Når Orla Villekjær træder ind foran alteret i Stauning kirke, stopper han pludselig op. Han bøjer hovedet som i bøn – og først derefter træder han de sidst tre skridt hen til alteret. Jeg er sikker på, at Orla ikke vil frem foran Gud, uden

at han er i følgeskab med Jesus. Gamle Augustin var inde på det samme, da han sagde: "Vil du flygte fra Guds vrede, tag da din tilflugt til hans åbne favn." Det kan vi kun gøre, når vi er dækket af Jesus gerning, og så er det også det skønneste sted at være: i Guds favn, foran Guds trone.

Livet i guds frygt er et pragtfuldt liv i stor tryghed. David er inde på det i Salme 56,14: "For du har reddet mit liv fra døden og min fod fra at snuble, så jeg kan vandre for Guds ansigt i livets lys." Dette er guds frygtens store glæde: Når Jesus dækker mig, kan jeg ære Gud og nyde ham for evigt. Jeg kan vandre for Guds ansigt.

Et publikum på én

I en tid hvor især unge, men også mange ældre, er pressede af store krav fra samfundet og sociale medier, og hvor det for mange handler om at være kendt og populær, er det befriende som gud frygtig at leve med et publikum på én: Herren selv på sin trone.

For mange år siden, da jeg skulle begynde på religionsstudiet, var jeg rystende nervøs for, hvad de medstuderende og lærerne ville tænke om mig og min enfoldige tro. Men få dage før studiestart snublede jeg over ordene i Lukas-evangeliet 12,4-6: "Og jeg siger til jer, mine venner: Frygt ikke dem, der slår legemet ihjel og

FOTO: ISTOCKPHOTO

derefter ikke er i stand til at gøre mere. Jeg vil vise jer, hvem I skal frygte: Frygt ham, som efter at have slået ihjel har magt til at kaste i Helvede. Ja, jeg siger jer: Ham skal I frygte.” Hvor blev jeg glad! Det var ikke lærere eller medstuderende, der havde det sidste ord. Nej, mit ”publikum”, som jeg skulle forholde mig til, det var jo Gud på tronen, og jeg var bedste-ven med hans søn! For virkeligheden er, at enten frygter man Gud, eller også er man nødt til at frygte alt andet.

Latter eller alvor

Jamen, gør gudsfrygt ikke én til en alvorstung mørkemand? Hmm ... jeg tror næppe, man vil stille spørgsmålet, hvis man har været til et kristent bryllup og oplevet, hvordan Guds ord, latteren og glæden kan gå op i en højere enhed. Jo, forhåbentlig er der også god plads til alvorstunge mænd og kvinder i Jesu flok. Men vi er ikke kaldet til et liv i hverken latter eller alvor, men til et liv foran Guds trone. Og foran tronen giver det sig selv, at vi ofte må forsage både sjof-

le og grove vittigheder, film og shows. Vi er ikke kaldet til at grine med på det platte og grænseoverskridende. Her er vi kaldet til at være salt og kedelige!

Og vi er slet ikke kaldet til at være smarte i Jesu navn. For nogle år siden lød en mødeannonce i vores lokale avis, at man kunne opleve ”Jesus sparke røv”. Nej, nej, nej, Jesus sparket ikke røv. At Jesus fornædrede sig og blev menneske, giver på ingen måde os ret til at fornædre ham. Tværtimod! Når man lever foran Guds trone, ved man netop, at han sidder på en trone – og majestæten skal omtales med ærbødighed. Min gamle far tager slips på om søndagen. Ikke bare for at se godt ud, men først og fremmest for at fejre festdagen sammen med sin Gud og kirke.

Når du lever foran Guds trone, modtager du hver dag, hver leverpostejmad, hvert åndedrag som en gave fra Gud. Det er ingen selvfølge, men en del af Guds kærlighed til dig. Du har altid og i alle ting med Gud at gøre. ■

Når du lever foran Guds trone, modtager du hver dag, hver leverpostejmad, hvert åndedrag som en gave fra Gud. Det er ingen selvfølge, men en del af Guds kærlighed til dig.

HORISONT

SPALTEN, HVOR REDAKTIONENS MEDLEMMER VIL FORSOGE AT SÆTTE AKTUELLE OG PRINCIPIELLE FORHOLD IND I EN STØRRE SAMMENHÆNG.

Et åndssvagt samfund

Tid er en ikkefornybar resurse. Den har ingen alternativer, den kan erstattes med, og ingen ny Gretha Thunberg sidder og demonstrerer for den. Dog hørte jeg en lille protest-sang i radioen forleden, en sang fra 70'erne: "Bare det var søndag altid". Det er en lille oprørssang, som nu er blevet højaktuel igen. Dengang, som nu, var der knapt med tid, selv om det, i hvert fald ifølge sangen, var tiden sammen i familien, børnene værdsatte mest af alt. Vi skal nemlig arbejde endnu mere, hvis det står til vores regering.

I statistikkerne kan man læse, at Danmark er et af de lande, hvor der arbejdes mindst. Derfor tror jeg, regeringen tænker, der er potentiale: Tænk, hvis alle arbejdede bare lidt mere. Hvor mange dejlige skatte kroner kunne det ikke blive til? Jeg kan godt forstå, at det ser fornuftigt og tillokkende ud, hvis det hele kan forklares med regneark. Men kan det overhovedet lade sig gøre? For når det handler om, hvor mange der er i arbejde i

et land, ligger Danmark faktisk meget højt på listen. Så selvom den enkelte har kortere arbejdsuge, bliver der sammenlagt lagt rigtig mange arbejdstimer.

Skruen er derfor strammet hårdt i forvejen. Og jeg vil mene, at der i regeringens regnestykke helt er glemt at tage højde for en væsentlig faktor, nemlig livet. Børn skal fødes og opdrages, børn bliver syge og skal passes og plejes. Men dette regnes slet ikke med. Studier viser, at forældres ubetalte indsats bliver underkendt, ja, slet ikke målt eller værdsat, selv om den er helt afgørende for næste generation af arbejdskraft. Det samme gælder al den ubetalte tid, der bliver brugt frivilligt blandt børn, unge og ældre, der er med til at gøre vores samfund til et åndrigt fællesskab.

Så kan livet også gøre ondt. Der er små eller store kriser i de flestes liv. For nogle ændres livsvilkårene så meget, at man ikke kan arbejde lige så meget, eller slet ikke. Og så er der stressdiagnosen, som utrolig

mange får, måske lige netop fordi livet rammer samtidig med fuldtidsjob og familieliv. Måske er der udfordringer fra start, der gør et arbejdsliv svært eller umuligt.

Jeg tror, vi er sat her i verden for mere og andet end kun at bidrage til landets bruttonationalprodukt. "Er livet ikke mere end maden, og legemet mere end klæderne?" (Matt 6,25). Jo. Det tror jeg desværre bare, dette åndssvage, eller skulle jeg skrive åndsfattige, samfund er ved at glemme. Der er meget, der er værdifuldt og væsentligt for et menneske, som ikke kan ses i regnearket. Ligesom et legeme har brug for næring, har vores sjæl og ånd også brug for føde, og for hvile.

Jeg ved godt, at vi i vores ansigts sved har knoklet siden syndefaldet for at få mad på bordet. Sådan blev det. Og vi giver kejseren, hvad kejserens er. Men sætningen stopper ikke der. Der er noget med at give Gud, hvad Guds er. Og noget med, at man ikke kan tjene to herrer. Hvis vi bare

tog os tid til at finde ud af, hvad det betyder.

Jeg opfordrer ikke ligefrem til at pjække fra skole og arbejde, for at sidde med et protestskilt på gaden. Men hvad med en lille tænkepause ...

Ruth Vatne Rasmussen

- 1 Danmarks Statistik
- 2 Weekendavisen, Ideer, *Forældreskabets virkelige pris*, af Peter Harmsen, 13. oktober 2023

En lektie i **tålmodighed**

“Tålmodighed er en dyd”, siges der. Jeg er overbevist om, at det er sandt. I den nyligt overståede december måned lærte vi i min familie lidt om tålmodighed, eller vi fik i hvert fald prøvet vores tålmodighed, hvilket har sat lidt tanker i gang hos mig.

For min søns vedkommende var der den daglige utålmodighed, der gik på, hvornår han kunne få lov til at stå op og åbne en låge i sin Lego-pakkekalender, samt den overordnede venten på, hvornår det blev den 24. december.

For min kones og mit vedkommende var den største prøve på tålmodigheden at vente på, at de sygdomme, vi og børnene blev ramt af på skift, skulle gå over.

Det gik alt sammen. Børnene ventede nogenlunde tålmodigt, uden at forsøge at finde deres julegaver før tid, og vi blev alle sammen nogenlunde raske til juleaften. De sygdomme, vi var ramt af, var ikke noget alvorligt, bare almindelig forkølelse og influenza, så jeg bilder mig ikke ind, at vi var

hårdere prøvet end resten af befolkningen. Men ikke desto mindre var det en lektie for mig at lære.

Jeg måtte vente, jeg måtte ændre planer, jeg måtte aflyse ting, jeg havde set frem til, bare på grund af en virus, som Gud så let som ingenting kunne tage fra mig. Men det gjorde han bare ikke.

Når det gælder sygdom, er der ikke så meget at gøre. Man må vente, bede og håbe. Men i andre facetter af livet er det anderledes. Nogle gange har vi faktisk mulighed for selv at tage det, vi synes, vi har ret til.

Et banalt eksempel kunne være, at min søn godt kunne have gået på jagt efter sine julegaver allerede den 22. december. Det ville ikke have været svært for ham at finde dem, men han gjorde det ikke. Jeg tænker også, han ville have fortrudt det, hvis han havde. Det håber jeg.

Både på vores arbejde, i vores familieliv og i menigheden kommer vi i situationer, der kræver tålmodighed af os, hvor vi er overbevist om, at vi

Jeg måtte vente, jeg måtte ændre planer, jeg måtte aflyse ting, jeg havde set frem til, bare på grund af en virus, som Gud så let som ingenting kunne tage fra mig.

har ret, og hvor vi har mulighed for at tage os selv til rette.

Hvad gør vi? Tidsånden siger, at vi selvfølgelig skal tage det, vi har ret til. Vores hjerte kan finde på at sige det samme, men hvad siger Guds ord? I Salme 37,5 står det: ”Overgiv din vej til Herren, stol på ham, så griber han ind.”

Det er nok et vers, som vi ofte bruger i situationer, hvor vi ikke ser nogen udvej; når vi står i problemer, som vi ikke selv kan klare. Der er ingen tvivl om, at verset kan bruges i sådanne situationer, men det gælder i hele vores livsløb.

Hvis der er noget, vi skal

have, så skal Herren nok give os det. Hvis der er mennesker der skal ydmyges, så lad Herren om at gøre det. Hvis vi skal hædres for vores indsats, så lad andre om at gøre det. Jeg tænker, du selv kan fortsætte med eksemplerne. Her har de fleste af os noget at lære. Jeg har i hvert fald.

Steffen Juul Pedersen

FOR TROEN

Historien om den forvoksede fisk Jesus

AF ANTON BECH BRAÜNER

Hvis Gud længes efter at frelse mennesker, der er på flugt, så længes han også efter at frelse dem, der er vores værste fjender.

Anton Bech Braüner

Præst i Hillerød Frimenighed
abb@dml.dk

Jonas' Bog er historien om en forvokset fisk. Sådan har forestillingen i hvert fald været inde i mit hoved. Og måske ikke kun i mit. Mange børnebogsforfattere lader til at være sygeligt optaget af bibelhistorier med dyr, og der er Jonas' bog en gave, for den handler jo om en kæmpe fisk. Eller gør den nu egentlig også det?

I denne artikelserie vil vi gennem tre artikler dykke ned i Jonas' Bog. Når vi er færdige, håber jeg, det er blevet klart for dig, hvad Jonas' bog egentlig handler om. Og jeg kan allerede nu afsløre, at svaret lugter lidt mere af blod og af korslagte bjælker, end det lugter af havsalt. For i sidste ende handler Jonas' bog ikke bare om en fisk. Den handler om Jesus og hans nåde.

Gud leder efter mennesker på flugt fra ham

I den første artikel skal vi se lidt nærmere på Guds længsel efter at frelse. For i Jonas' Bog lærer vi, at selvom vi flygter fra Gud, flygter Gud ikke fra os. Eller rettere: Så længe jorden står og

kloden drejer, bliver Gud ved med at lede efter os og opsøge os, fordi han ønsker at frelse os (2 Pet 3,9).

Som mennesker kan vi ellers godt finde på at flygte fra Gud. I Jonas' Bog 1 møder vi to forskellige personer eller grupper, der begge to er på flugt fra Gud.

Jonas var på flugt fra Gud

For det første var Jonas på flugt fra Gud. Vi befinder os i 700-tallet f.Kr. På dette tidspunkt har Gud opfyldt det løfte, han gav til Abraham om, at han skulle blive stamfader til et stort folk: israelitterne. Og ikke nok med det. Gud havde også opfyldt den anden del af løftet til Abraham om, at dette folk skulle få et land. Efter en lille afstikker til Egypten i 430 år, vender de tilbage til det område, vi kender som Israel/Palæstina i dag, og de får en konge. Kongeriget bliver splittet i to, og i den nordlige del, som bliver kaldt Israel, lever Jonas sit liv som profet.

Men så får Jonas et kald fra Gud til at rejse til en by, der hedder Nineve, som ligger mod øst, for at forkynde Guds dom over den. Men Jonas flygter. Da Gud vil have, at han skal tage mod øst, tager han mod vest. Men det er ikke det værste. Han flygter ikke bare i den forkerte retning. Han flygter "bort fra Herren" (se Jon 1,1.3.10).

Hvorfor Jonas valgte at flygte fra Guds planer, vender vi tilbage til om lidt.

Ninveve var på flugt fra Gud

Men først skal vi kigge lidt på Nineve. For i den by var en anden gruppe af personer, der var på flugt fra Gud. Det er ikke sikkert, at de var lige så bevidste om det, som Jonas var, for i modsætning til Jonas skænkede de formentlig ikke Gud mange tanker. De var nemlig afgudsdyrkere. Men selvom de var ligeglade med Gud, var Gud ikke ligeglad med dem. Fordi han er skaberen af alt, holder han alle sine skabninger til ansvar. Det gjaldt også befolkningen i Nineve. Gud havde nemlig "opdaget deres ondskab" (Jon 1,2).

Hvad var det for en ondskab?

Det sætter profeten Nahum ord på, når Herren gennem ham fælder dom over Nineve: "Ve blodets by, altid falsk, fyldt med rov, aldrig mangler den bytte! Fremstormende ryttere, flammende sværd og lyvende spyd, mængder af dræbte, masser af døde, utallige lig, man snubler over lig!" (Nah 3,1ff). Grundlæggende var Nineve en by fuld af løgn, tyveri, afgudsdyrkelse og ikke mindst vold.

Selv i dag har vi bevaret nogle relieffer fra Nineve, hvor de gamle konger praler med deres vold og krige, og der er ikke sparet på de morderiske detaljer.

Her har vi måske noget af forklaringen på, at Jonas ikke umiddelbart var indstillet på at rejse til Nineve.

For denne by Nineve var nemlig ikke bare en gudsforladt by, som så mange an-

dre af Israels naboer. De var også Israels ærkefjender. Assyrriget med hovedstad i Nineve var en militær stormagt i Mellemøsten, som satte deres vilje igennem med magt. På dette tidspunkt udnyttede de Israel og tvang dem til at betale skatter, og senere, i 722 f.Kr., endte de faktisk

Jonas' Bog lærer os, at vi kan være på flugt fra Gud på mange måder – helt åbenlyst eller i det skjulte, hvor mistilliden til Gud får plads.

Gud kalder Jonas til at gå op til Israels største arvefjende og tilbyde omvendelse, hvis de vil undgå at blive ramt af hans vrede.

med at invadere og ødelægge hovedstaden Samaria i Nordriget Israel. Nineve var en fjendtlig magt. Og Jonas oplevede det på tættest hold, for han arbejdede for Israels konge.

Gud kalder Jonas til at gå til fjenden

Men det forhindrer ikke Gud i at kalde Jonas til at gå op til Israels største arvefjende og tilbyde omvendelse, hvis de vil undgå at blive ramt af hans vrede.

Når man ser, hvordan Jonas reagerer, da Nineve faktisk ender med at vende om (Jon 4,1), ved at blive "forbitret og vred" (Jon 4,1), tror jeg, at Jonas har haft svært ved at forstå Gud. Han syntes faktisk, at Nineve havde fortjent at blive udslettet! De var jo virkelig onde! De lemlæstede deres fjender! De torturerede folk, der overgav sig, og de pralede endda med det!

For en hårdnakket nationalist¹ som Jonas har det ikke været et nemt kald at blive sendt til Nineve. Fortjente indbyggerne i Nineve virkelig at blive advaret efter alt det, de havde gjort? Så var det nemmere at flygte.

Men ved at flygte afslører Jonas, at hans billede af Gud ikke svarede til virkeligheden. Jonas' "gud" var en, som han kunne bruge til at rose sig af. En Gud, han kunne bruge til at pudse sin egen glorie og stolt-

hed af med og til at se ned på andre. Til at hævde sig selv og tro, at han var bedre end de gudløse folk i Nineve.

Vi kan flygte fra Gud på mange måder

Jonas' Bog lærer os, at vi kan være på flugt fra Gud på mange måder.

Vi kan være det på den åbenlyse måde, som folkene i Nineve, eller som mange mennesker er det i vores land, hvor vi åbenlyst vender Gud ryggen og dyrker penge, sex eller det komfortable liv som afguder. Eller hvor vi åbenlyst lyver, snyder og bedrager, er fulde af misundelse og hader vores fjender.

Men vi kan også være på flugt fra Gud på en anden og langt mere pæn måde. Jonas formår faktisk at fastholde sin identitet som en hebræer, der frygtede Gud. Men hans handlinger afslørede en grundlæggende mistillid til Gud, og til, at Guds planer er gode.

Indrømmet. Jeg er ikke kristen nationalist. Jeg er ikke dansker, før jeg er kristen. Og hvis jeg skal komme med et friskt bud, tror (og håber!) jeg, at det er de færreste læsere af denne artikel, der bruger deres danske kristne identitet til at se ned på folk, der har en anderledes tro eller baggrund end dem selv.

Alligevel synes jeg ikke, det er svært at

identificere sig med Jonas. For hvor sker det let, at mistilliden til Gud finder ind i hjertet, når vi ikke forstår hans planer. Gud siger noget i sit ord, og man forstår ikke altid, hvorfor han har sagt det på den måde. Eller Gud handler med én på en måde, man ikke forstår nødvendigheden af eller formålet med.

Jonas kæmpede med at forstå, hvordan Gud både kan være nådig og retfærdig. Hvordan kan Gud både være den, der opdager og straffer ondskab, og samtidig være den nådige Gud, der tilgiver den, der vender om til ham? Det gik slet ikke op for Jonas.

Jonas kunne ikke forstå, hvorfor Gud ville advare disse onde mennesker, som han foragtede, og derfor ønskede han ikke at følge Guds vej.

Når vi ikke forstår Gud, er det oplagt af flygte i den anden retning.

Men selvom vi ikke altid forstår Gud, skylder vi ham stadig alt. For det er ham, der er Gud! Der er nogen, der har sagt, at "hvis din Gud aldrig beder dig om at gøre noget andet end det, du ellers har lyst til, så er der en risiko for, at han i virkeligheden bare er en 'gud', du har skabt i dit eget billede."

Bibelen fortæller, at vi dybest alle sammen er på flugt fra Gud (Rom 3,10b-12). Vi har brug for, at der er nogen, der kommer til os, opsøger os og finder os.

Gud ønsker at finde dem, der er på flugt fra ham

Den gode nyhed er, at det, ifølge Guds ord, er lige sådan, Gud er. Han er som en far, der står og spejder ude ved vejen og venter på, at hans fortabte søn skal komme hjem. Han er som en hyrde, der går ud og leder efter det får, han har mistet (Luk 15). Gud ønsker at finde sine forvildede børn, og derfor har han givet os en tid, hvor det er muligt for os at vende om til ham.

For Jonas skulle der en orkan og et par bange sømænd til, før han erkendte alvoren af situationen. Jonas vidste egentlig godt, at han var på flugt fra Gud. Han havde endda fortalt det til de andre sømænd (Jon 1,10). Men det er først, da de konfronterer ham med situationens alvor, at Jonas tager ansvaret på sig og indvilliger i at blive kastet i havet (Jon 1,12).

Nu vidste Jonas, at han havde brug for at blive reddet. Og han ender med at blive reddet, da Gud på mirakuløs vis lader ham blive slugt af en fisk (Jon 2,1).

Gud ønsker at redde mennesker på flugt – også i dag

Beretningen om Jonas, minder om (mindst!) to ting.

For det første må vi erkende, at vi har brug for at blive fundet – ligesom vores omgivelser.

At være kristen og gå i kirke handler ikke om at tro, at man er bedre end alle andre. Oprøret mod Gud stikker så dybt i vores hjerte, at det ikke kun er forbeholdt gudløse hedninger. Oprøret mod Gud bor i hjertet – selv på en Guds profet.

Vi er i udgangspunktet mennesker, der er på flugt fra Gud – gennem vantro, afguder eller stolthed og en from selvpfattelse. Vi er faret vild, og vi forsøger ikke engang at finde vejen hjem. Vi søger ikke engang Gud!

Men lige der, mens vi er på afveje, opsøger Gud os. Og han bliver ved med at søge efter os, fordi han ønsker at frelse os. Det gælder, uanset om du har kendt Herren hele dit liv, men mistilliden til Guds godhed er kommet krybende, eller om du aldrig før har vendt dig om til ham. Hvis du har forvildet dig væk fra ham, så stop med at læse denne artikel et øjeblik. Kom til Jesus og indrøm din synd over for ham.

Vær ikke som Jonas, der måtte få sendt en orkan efter sig, før Gud kunne ruske tilstrækkeligt meget i ham til, at han hørte efter.

For det andet minder Jonas' Bog om, at hvis Gud længes efter at frelse mennesker, der er på flugt, så længes han også efter at frelse dem, der er vores værste fjender – eller dem, vi ser ned på

Hvor sker det let, at mistilliden til Gud finder ind i hjertet, når vi ikke forstår hans planer.

og foragter.

Når man lever i et samfund og i en kultur, der i stigende grad har vendt Gud ryggen, overgivet sig til selvoptagethed og gudløshed, og hvor vi møder modstanden mod det kristne verdensbillede, kan det være fristende at ryste på hovedet ad sine omgivelser, opgive håbet om forbedring og overlade dem til Guds dom. Men vi kan lige så godt indrømme det. Bag det tynde lag af kulturkristendom er vi en del af et folk på håbløs afstand af Gud!

Og ja, der kommer en dag, hvor Gud vil holde retfærdig dom. Det er vores trøst (2 Thess 1,6).

Men der er noget, Gud hellere vil. Han ønsker at frelse!

Så selv når vi har opgivet håbet og tænker, at verden er så håbløst indviklet i sit eget gudsooprør, at den er uden for pædagogisk rækkevidde, er Guds ønske og længsel efter at frelse uændret. Den er ikke blevet mindre.

For Gud er den Gud, der indhentede Jonas, da han flygtede fra ham. Og Gud er den Gud, som sendte kaldet til omvendelse ud til en voldelig, afgudsdyrkende og undertrykkende by, der trodsede ham. Og det gjorde han vel at mærke, selv da profeten Jonas havde opgivet håbet. ■

Kommende artikler i serien

- Jesus er større end Jonas
- Når Guds nåde er et problem

1 Flere ting tyder på, at Jonas var en hårdnakket nationalist: 1. Han arbejder ved hoffet hos kong Jeroboam d. 2. (783-745) (som i parentes bemærket ikke var nogen særlig god konge – ”han gjorde, hvad der var ondt i Herrens øjne” (2 Kong 14,24)). 2. Modsat f.eks. Amos har vi ikke nogen eksempler på, at han kritiserer magthaverne i Israel i sine profetier. 3. Det første, han svarer mændene på skibet, er, at han er hebræer (Jon 1,9). Det er tilsyneladende hans primære identitet.

FOR TROEN

Ikke helt som de andre

AF JOHANNES BAUN

At se Guds verden med andres øjne kan gøre den større for os.

Jeg har det lidt med ortodokse kristne, som jeg har det med eksempelvis nordmænd og kvinder: Jeg bliver aldrig en af dem, men der er nu noget særligt ved dem.

Forskellige blikke

For nu at tage det sidste først: Jeg har i

omtrent et kvart århundrede været dybt fascineret af Lise, min kone. Vi er ikke så forskellige, at det gør noget, men vi er virkelig heller ikke ens. Vi kan stå lige ved siden af hinanden, både fysisk og i overført betydning, og få øje på noget helt forskelligt.

Det er ret fantastisk, for det gør verden

større at få lov til at se den med hendes øjne.

Værdi som en nordmand

Det samme med nordmænd. Jeg har boet med nordmænd, arbejdet med nordmænd og mødt nordmænd i mange sammenhænge. Men jeg bliver aldrig nordmand,

og jeg kommer aldrig til at se verden som en nordmand. Faktisk kan jeg nogle gange blive virkelig overrasket over deres blik på verden. Med en helt utilbørlig generalisering – der er sikkert mindst en million norske undtagelser – har nordmænd en tro på sig selv, som jeg ikke har, og som jeg heller ikke oplever ret ofte herhjemme.

Nordmænd ved nemlig, at de bor smukt, er noget særligt og er gode til mange ting. Norges bjerge er bare noget andet end andre bjerge, Norges skiføre er noget for sig, og det samme gælder norske laks, norsk litteratur og norsk indsigt i alt muligt. Nordmænd er sådan nogen, der uddeler Nobels fredspris, for de ved, hvad det vil sige at gøre godt i verden. Derfor oplever jeg også ofte nordmænd som meget generøse, og det i allerbedste forstand: De deler gerne deres viden, netværk og erfaringer, for de ved, at de er noget værd.

Både på verdenskortet og i samfunds- og menneskesyn står vi klos op ad nordmændene. Alligevel bliver jeg aldrig som dem. Men min verden bliver større, når jeg af og til får lov at se verden med deres øjne.

Stående brødre

Og så er der de ortodokse. Mit kendskab til dem er uendelig meget mindre end mit kendskab til min kone og markant mindre end mit kendskab til nordmænd. Alligevel har de gjort indtryk på mig.

Jeg har et par gange stået en ortodoks gudstjeneste igennem. Det skal forstås helt bogstaveligt: Jeg har, som alle andre deltagere, stået op under gudstjenesten. Det er ret krævende, for de ortodokse tager sig vældig god tid. Der er lange, repetitive lovprisninger af Gud, skriftlæsninger, bekendelser, bønner, sange, røgelse og ritualer, der i omfang får det meste til at blegne.

Kun på ét tidspunkt har man fået lov at sidde, dér, hvor jeg har været med. Det er under prædiken. Selvom præsten har en lidt anden rolle og position end i den lutherske tradition, er det, som om man her taler menneske til menneske.

Så kan man lytte siddende.

Men i resten af gudstjenesten taler Gud til menigheden, eller menigheden lovsynger, beken-der eller anråber ham. Så står man op. Jeg så det forklaret sådan her: ”Bøn er vores samtale med Verdens skaber og hersker, ikke med en ven eller kollega. Når vi møder en stor leder, sætter vi os ikke straks ned. I stedet står vi rank foran vedkommende. Når vi på den måde står op for at vise denne verdens magthavere respekt, så fortjener Gud det endnu mere, ikke?”

Mødet med det hellige

I mange år har jeg lyttet til, frydet mig over og delt med mine børn et syn på Gud som en kærlig, barmhjertig far. Når forkyndere har peget på intimiteten i at sige ”Abba” til vores himmelske far, har det trøstet min sjæl. Jeg har efterhånden fået gjort netop dét blik, barnets blik på Gud, til mit, og det er en kolossalt fin gave.

Men der er andet at sige om Gud. For han er også verdens skaber og hersker. Han er hellig. Han er på mange måder ubegribelig. Hans magt rækker ud over min fatteevne, hans nåde overgår enhver forstand.

Hvordan taler jeg til ham? Er det i morgenbadet, på cyklen, med mobilen i hånden? Beder jeg ham fikse mine problemer, ordne mit rod eller om hjælp til at finde en parkeringsplads (hvilket nogle gange faktisk kræver guddommelig indgriben)?

Jeg tror sådan set, at det går an. Men jeg tror også, det udtrykker et voldsomt indskrænket billede af Gud. For ja, han er vores far, men han er meget mere end det. Derfor er jeg taknemmelig for at have stået ved siden af ortodokse søskende og set ham med deres øjne. Set hans storhed, set hans hellighed og set, at der er al grund til at vise ham den dybeste respekt og ære, vi overhovedet kan.

Den erfaring gør det lidt vanskeligere at mumle et ønske til Gud, mens jeg skyller shampooen ud af håret. Til gengæld betyder oplevelsen, at der ikke længere er helt så langt til at knæle for den Almægtige. ■

Jeg er taknemmelig for at have stået ved siden af ortodokse søskende og set Gud med deres øjne.

Johannes Baun

Generalsekretær Bibelselskabet
jba@bibelselskabet.dk

Mens vi venter

AF ANDREAS GJALDBÆK KNUDSEN

Selvom natten ligger over verden, så skal de kristne leve, som om det var højlys dag.

Andreas Gjaldbæk Knudsen

Stud.theol.

andreask121@gmail.com

For nogle år siden deltog jeg i en ret speciel begivenhed: En fejring af solens genkomst. Jeg befandt mig i en grønlandsk by nord for polarcirklen, hvor solen i cirka halvanden måned hver vinter ikke hæver sig over horisonten. Men denne dag, midt i januar, stod jeg på en bakketop sammen med resten af byen, klar til med flag og sang at byde solen og dens lys velkommen tilbage.

Ligesom i vintrene nord for polarcirklen er det at leve som kristen også forbundet med en forventning om lysets genkomst. For Jesus, lysets Herre, har givet os et løfte om, at han en dag vil komme og lyse verdens mørke endegyldigt op. Denne artikel fokuserer på denne genkomst og spørger, hvad Bibelen fortæller os om den dag og tiden, indtil den indtræffer.

Lad mig starte med en disclaimer: For mig er dette emne vanskeligt at få et helt klart overblik over. Men så vidt jeg forstår Bibelen, er det heller ikke meningen, at vi skal have fuldstændigt styr på alt omkring Jesu genkomst.

Der er dog nogle holdepunkter, som Bibelen markerer tydeligt, og de er med til at vise os, hvordan vi kan forholde os til Jesu genkomst.

Lad os se lidt nærmere på nogle af disse holdepunkter.

Vi venter på *noget*

Som kristne venter vi på *noget*. Bibelen er nemlig fyldt med løfter om en fremtid, hvor Gud vil nyskabe jorden. En af de mest velkendte beskrivelser af denne vision finder vi i Johannes' Åbenbaring 19-22. Her maler Johannes et billede af en fremtid, hvor Jesus er kommet tilbage, og hvor Gud vil tage permanent ophold midt blandt mennesker i en fornyet verden.

Det, vi venter på, er ikke en fritsvævende tilværelse mellem himlens skyer, men et konkret og fysisk liv på jorden. Denne nyskabelse, hvor Gud og mennesker igen skal leve sammen, er det, som hele den bibelske fortælling peger frem imod.

Vi venter på *nogen*

Men vi venter ikke bare på *noget*, vi venter i høj grad også på *nogen*. Forventningen om, at Gud på et tidspunkt vil sende en frelserskikkelse, gennemsyrrer hele den bibelske fortælling. I Det Gamle Testamente kaldes frelseren Messias, og

der ses frem mod den dag, hvor han vil komme sit folk til undsætning. Det Nye Testamente (NT) er fyldt med løfter og forventning om, at denne Messias eller Kristus, Jesus af Nazaret, vil komme igen – og denne gang for at blive. Jesu tilbagevendende ligger helt inde i kernen af den bibelske vision for historiens endemål, for det er, når Jesus kommer igen, at Gud vil nyskabe verden.

Derfor er det også helt naturligt, at en af de sidste sætninger i Johannes' Åbenbaring er bønnen: "Kom, Herre Jesus!" (Åb 22,20). Bønnen om, at Jesus må komme igen, er et markant eksempel på den gennemgående forventning i NT: Jesus har tænkt sig at komme tilbage.

Ingen kan vide hvornår

Mens NT på den ene side meget definitivt lover, at Jesus kommer igen, gøres det på den anden side også meget klart, at det ikke er muligt at vide, hvornår han kommer. Jesus siger endda, at han ikke engang selv kender tidspunktet for genkomsten – det gør kun Gud Fader (Mark 13,32. ApG 1,7). Derfor må Jesus også forsikre sine disciple om, at de ikke kan vide, hvornår han kommer igen, og han advarer dem om, at det vil ske på et uventet tidspunkt (Matt 24,42-44). Det samme skriver Paulus til menigheden i Thessalonika, når han forklarer dem, at Jesu genkomst vil være lige så uventet som et indbrud om natten (1 Thess 5,1-3).

Når NT er så markant i sin afvisning af, at mennesker kan få indsigt i, hvornår Jesus kommer, må det formane kristne til alle tider til ikke at begynde at spekulere i tidspunktet. Bibelens skrifter er ikke skrevet for at give mennesker mulighed for at opstille tidstabeller og lave udregninger på, hvornår Jesus kommer. Gud har en plan for verdens fornyelse, men han holder tidsplanen for sig selv.

De sidste tider... nu?

Men hvad så med den tid, der går forud for Jesu genkomst. Hvad lader Bibelen os vide om den? Tiden inden Jesu genkomst omtales ofte som

"de sidste tider". Det udtryk kan let lede tanker hen på en relativt kort tidsperiode, der går umiddelbart forud for Jesu genkomst, for denne tid vil netop være den sidste tid. De bibelske forfattere bruger dog ikke udtrykket så snævert, for ifølge dem befinder vi os allerede nu i "de sidste tider", og det har vi gjort siden Jesu død og opstandelse. Tankegangen går igen flere steder i NT: Hebræerbrevets forfatter skriver, at Jesus er trådt frem "ved dagens ende" (Hebr 1,2) og "ved tidernes ende" (9,26). Johannes skriver i sit første brev, at "det er den sidste time" (1 Joh 2,18), og Paulus skriver til menigheden i Korinth, at de befinder sig ved "tidernes ende" (1 Kor 10,11).

Ud fra denne forståelse har vi altså befundet os i de sidste tider i omkring 2000 år. Når de bibelske forfattere kan beskrive deres egen tid (og vores tid) som tidernes afslutning, skyldes det, at de har erkendt, at der skete noget skelsættende for historiens gang, da Kristus-begivenheden (Jesu fødsel, død og opstandelse) indtraf. Jesu første komme markerede et skift fra én periode af verdenshistorien til en anden. Den periode, der begyndte ved Jesu opstandelse og varer indtil hans genkomst, skal blive den sidste i historien, som vi kender den.

Karaktertræk ved den sidste tid

Denne tid vil ifølge NT være karakteriseret ved en række fænomener, der står i modsætning til Kristustroen. Her vil jeg fremhæve to:

For det første er der adskillige advarsler om, at der vil fremstå vildledere, som vil forsøge at føre mennesker på afveje og væk fra troen på Jesus. Disse vildledere kaldes både "antikrister" (1 Joh 2,18), "falske kristus'er og falske profeter" (Mark 13,22. 2 Pet 2,1) og lignende navne (2 Thess 2,1-12. 1 Tim 4,1-5). Navnene antyder, at vildlederne er nogle, der står i modsætning til Jesus Kristus og vil lede mennesker et andet sted hen end til ham. NT's forfattere advarer så kraftigt imod disse vildledere, fordi vildledernes alternativ til Kristus for mange vil rumme en stor fristelse. Derfor må advarslerne også

Bønnen om, at Jesus må komme igen, er et markant eksempel på den gennemgående forventning i NT.

Ligesom i vintrene nord for polarcirklen er det at leve som kristen også forbundet med en forventning om lysets genkomst.

Både evangeliets budskab og den livsførelse, der følger med, vil komme under pres. Kristendommen lover os altså ikke vedvarede moralsk fremgang i verden frem mod Jesu genkomst.

skærpe vores opmærksomhed i dag. Den kristne kirke må nu og altid spørge, hvad sand kristentro handler om, og forsøge at afsløre de falske alternativer, som findes netop i vores tid og sammenhæng.

For det andet er der også advarsler om, at der vil være perioder, hvor det er særligt hårdt at være kristen. Paulus advarer i sit andet brev til Timotheus om, at menneskers egoisme og ondskab ikke vil blive mindre, som tiden går, og det vil gøre det vanskeligt for kristne at stå fast på det gode (2 Tim 3,1-9). Både evangeliets budskab og den livsførelse, der følger med, vil komme under pres. Kristendommen lover os altså ikke vedvarede moralsk fremgang i verden frem mod Jesu genkomst. I stedet vil den egenkærlighed, som vi alle kender fra vores eget indre, fortsætte med at modarbejde den nåde og kærlighed, som kristentroen står for.

Ventetid eller vågetid

Når nu Gud holder tidspunktet hemmeligt, kunne man måske overveje, om mennesker overhovedet behøver skænke genkomsten en tanke. For Gud har jo styr på den del, og så kan vi vel lade det ligge og fokusere på livet her og nu?

Det er rigtigt, at Gud har styr på det, men det får ikke de nytestamentlige forfattere til at tage Jesu genkomst af dagsordenen.

Mange steder i både evangelierne og brevene møder vi stærke opfordringer til at våge eller være på vagt – netop fordi vi ved, at Jesus på et tidspunkt kommer. Årvågenheden er nødvendig, fordi Jesu genkomst

medfører en endegyldig dom over verden. Guds hensigt er at helbrede og forvandle verden, men vil man ikke lade sig rense og forvandle, vil dommen afskære muligheden for at blive en del af livet på den nye jord. Derfor er det afgørende at leve i årvågen tro på Jesus, for alle, der har et tilhørsforhold til ham, når han kommer, vil han føre med sig til det evige liv.

Den kristne kirke skal altså være en vågen og vagtsom kirke, men hvad vil det sige?

Dagslys midt om natten

Denne artikel begyndte med at slå fast, at vi som kristne "venter" på Jesu genkomst og Guds nyskabelse af verden. Men måske er det bedre at formulere det sådan, at vi "lever i forventning om" Jesu genkomst frem for at "vente" på den. For det at vente kan ofte opfattes meget passivt – som når vi sidder i et venteværelse eller venter på bussen.

Men NT opfordrer os ikke til passivt at afvente, at Gud fører sin plan igennem. Forventningen om Jesu genkomst skal i stedet præge vores liv i retning af aktivitet og handling.

I Første Thessalonikerbrev 5,1-11 beskriver Paulus netop, hvorfor og hvordan kristne skal leve årvågent. Her bruger Paulus det billede, at nattens mørke lige nu ligger over verden, og Jesu genkomst vil være pludselig som en tyv om natten. Ja, Jesus vil komme pludseligt, men det vil ikke blive en ubehagelig overraskelse for de kristne, for selvom natten ligger over verden, så skal de kristne leve, som

om det var højlys dag. For vi, der tror på Jesus, er "lysets børn og dagens børn". Paulus henviser til, at nattens livsstil ofte indebærer tvivlsom moral og handlinger, som man fortryder, når det igen bliver dag. Kristne skal i stedet leve et liv, der er kendetegnet af lyset.

Hvordan ser dagslysets liv så ud? Paulus sætter tre velkendte mærkater på det: Tro, håb og kærlighed. "Vi, der tilhører dagen, skal være ædru og iføre os troen og kærligheden som brynje og håbet om frelse som hjelm" (1 Thess 5,8). Treklangen "tro, håb og kærlighed" er for Paulus det kristne liv kogt ned til en bouillonterning. Det er grundelementerne. At leve i dagslyset handler altså om at holde fast i kerne i det kristne liv: tro på Jesus Kristus, kærlighed til Gud og mennesker, og håb om Guds frelse, når Jesus kommer igen og fornyer verden. Lever og tror vi sådan, kan vi se frem til Jesu genkomst med glæde – uanset hvornår han kommer.

På bakketoppen nord for polarcirklen, hvor vi fejrede solens genkomst efter lang tids mørke, vidste vi præcis, hvornår solen ville løfte sig over horisonten og igen lade sine stråler ramme os og vores omgivelser. Derfor var vi helt klar, da det skete. Sådan er det ikke med Jesu genkomst, hvor vi ikke kender tidsplanen. Men uvisheden om tidspunktet skal ikke få os til at slække på troen, håbet og kærligheden. I stedet må forventningen om Jesu genkomst opmuntre os til at leve årvågne og forventningsfulde liv, kendetegnet af det lys, som en dag vil oplyse verden én gang for alle. ■

Hvad kan vi lære af Luther som prædikant?

AF BORGE HAAHR ANDERSEN

Martin Luther var en flittig forfatter, men lige så flittig prædikant, og fra Luthers prædikener får vi et indblik i, hvad han mente, var særlig vigtigt at indprente menigheden.

Ti tesar om de centrale temaer i Luthers egen forkyndelse. Teserne er tidligere udgivet som blogindlæg på www.dbi.edu.

1. Forkyndelsen er et nådemiddel, hvor Kristus er til stede

Det er en misforståelse, at forkyndelsen blot informerer om det, der sker i sakramenterne. Eller at forkyndelsen bare varmer op til det egentlige, der sker i forbønshandlingen, vidnesbyrdene, lovsangen eller eftermødet.

Den Ånd, som inspirerede profeter og apostle, så deres tale var Guds ord, er også den, som stadig virker gennem forkyndelsens udlægning af teksten, sådan at Kristus er nær i mødet eller gudstjenesten for at dømme og frelse. Når Luther prædiker om Jesu indtog i Jerusalem, begynder han hurtigt at tale om, at her og nu kommer den opstandne Jesus til menigheden gennem forkyndelsen som den, der har sejret ved at dø og opstå.

2. Lovens forskrækkelse og evangeliets trøst

De katolske og sværmerne havde det til fælles, at de betonede lovens betydning som en gerning i forlængelse af Guds gerning i evangeliet og sakramenterne, og samtidig reducerede loven til det, et menneske kunne præstere ved en seriøs indsats. Over for det betonede Luther, at Gud gør to forskellige gerninger gennem sit ord. Loven forskrækker os ved at afsløre vores skyld og vise os Guds retfærdige vrede og dom. Løftet, evangeliet, trøster os ved at henvise os til det eneste fristed, en vågen samvittighed kan have.

3. Sand forkyndelse er tekstnær og tekstbundet

Det er ikke prædikantens opgave at gøre tek-

sten levende, for teksten *er* levende. Luther indledte ofte med ordene: *Ifølge denne tekst ...* På latin: *Post ille* (deraf navnet postille). Han går hurtigt til hovedsagen i teksten. Når det handler om loven, er hovedsagen det dobbelte kærlighedsbud, som konkretiseres i de ti bud, og som udlægges i Jesu discipelforkyndelse og de formanende afsnit i brevene. Når det handler om evangeliet, er hovedsagen Jesu komme, lidelse og død, sådan som det i GT er profeteret i løftets form, og i NT udfoldet i Jesu gerning, sådan som apostlene forkyndte det.

4. Det kristne menneske er samtidig synder og retfærdig

Det kristne menneske kæmper hele tiden med spørgsmålet: Bliver jeg aldrig bedre? Metodismens svar er at lægge trykket på det kristne liv og den metodiske, disciplinerede helliggørelseslære. Pinsekirkerne betoner Åndens udrustende gerninger som det, der overvinder syndens magt og skaber et helhjertet kristenliv. Luther betoner, at den kristnes normaltilstand er at leve i syndernes forladelse, ikke i den forstand at synden ikke længere er der, men at den ikke længere tilregnes.

5. Ved bøn om jordiske ting: Ske din vilje

Herlighedsteologer siger, at mangel på helbredelse skyldes synd, vantro eller manglende udholdenhed. En mere moderat holdning er at sige, at når helbredelsen ikke sker, skyldes det noget uforklarligt. Sund tro er at bede om hvad som helst, men – når det gælder jordiske ting – altid at tilføje *Ske din vilje*. For Guds vilje og styre kan gå gennem kors og sygdom og modgang. Når vi beder om himmelske ting, evigt liv, syndernes forladelse, behøver vi ikke tilføje *Ske din vilje*, for da ved vi fra løftet, hvad Guds vilje er.

Det er ikke prædikantens opgave at gøre teksten levende, for teksten er levende.

Børge Haahr Andersen

Rejsepræst og foredragsholder ved Dansk Bibel-Institut
bha@dbi.edu

Forkyndelsen skal pege på arbejde og hvile som goder, der er Guds vilje med den enkelte.

6. Forkyndelse af korset er centrum for kristen forkyndelse

Jesu kors åbenbarer Guds vrede. Det kostede Gud sin søns liv at redde mennesker. Jesu kors åbenbarer også Guds kærlighed. Så dyrebare er vi, at Gud gav os sin søn, og sønnen gav sit liv. Vi er ikke færdige med at tale om korset, før vi har sagt, at det skete *for os*. Korset er også den kristnes ydre kors i form af trængsler, modgang, krig og død, og det indre kors i form af erfaring af syndens magt over sind og tanker. For herlighedsteologerne er kirkens kendetegn helbredelse og fremgang, men for Luther er kirkens kendetegn kors og modstand.

7. Kristus er forsoner og ikke blot lærer eller forbilledet

Det er den objektive forsoning – at Kristus døde som offerlammet, der stedfortrædende sonede synden – der er det grundlæggende ved Jesu død. På den baggrund udfolder Bibelen, at Kristus sejrede over synd, død, djævel og Guds vrede gennem sin død. På den baggrund indbyder evangeliet mennesker til at forsones sig med Gud. Jøder, muslimer, buddhister og humanister kan have et højt syn på Jesus, men afviser forsoningen. Men dermed afviser de også det, der alene kan give samvittighederne fred.

8. Kristus er også forbilledet

Når vi er færdige med at tilegne os, at Kristus er stedfortræderen, der gennem sin død sonede Guds vrede og købte os fri, skal vi læse evangelierne og høre, at Jesus også er vores forbillede. Vi skal følge ham i tro og lydighed. Vi har brug for hans konkrete formaninger til sine disciple og til brevenes formanende afsnit. For nok frelles vi ved tro alene, men den sunde tro er aldrig alene. At sige, at den kristne spontant gør Guds vilje og derfor ikke har brug for loven, er en alvorlig vildfarelse. Det er en fornægtelse af, at en kristen er samtidig syndet og retfærdig.

At sige, at den kristne spontant gør Guds vilje og derfor ikke har brug for loven, er en alvorlig vildfarelse.

9. Kald og stand som hverdagens gudstjeneste

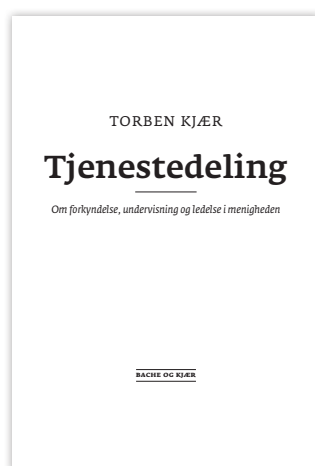
Den ugifte stand som præst eller munk med dens tilbagetrækning fra hverdagen strider mod Guds vilje fra skabelsen, hvor mennesket i arbejdsliv og familie skal virkeliggøre Guds vilje i hverdagen. At være nærværende i familien og at passe sit arbejde er Guds vilje og en kristens gudstjeneste. En kristen kan være soldat, erhvervsdrivende, topleder eller politiker, men skal bruge sit livsrum til at tjene Gud og mennesker. Forkyndelsen skal pege på arbejde og hvile som goder, der er Guds vilje med den enkelte.

10. Forkyndelsens perspektiv skal være håbet om Jesu komme i herlighed

Jøder, muslimer, katolikker og sværmere repræsenterer ifølge Luther forførende kræfter, der truer evangeliet om Guds løfte i Kristus som det eneste hvilepunkt for samvittigheden. De er antikristelige kræfter, som viser, at vi lever i de sidste tider, og at Kristus snart kommer i herlighed. Endetidstegnene er både de samme og noget anderledes i dag. De repræsenterer stadigvæk forførelsens kræfter, men er samtidig i Guds hånd og styre håbstegn på, at der venter en fuldendelse i herlighed for den, som tror på Kristus. ■

Tjenestedeling

BOGANMELDELSE AF MATHIAS RICHARD JEFSEN-HANSEN

Tjenestedeling

Torben Kjær
Bache og Kjær 2023
164 sider
Kan læses gratis på
tkjaer.net/manuskripter

Torben Kjær (TK) har skrevet en bog om mænds og kvinders rolle og tjeneste i menigheden. Emnet må siges at være højaktuelt. De seneste år har kønsdebatten på ny fyldt meget i medier og populærkultur i den vestlige verden. Samme tendens ses også i kirken, hvor debatten om mænds og kvinders roller og kald i menigheden har fået ny næring.

TK har valgt at kalde sin bog *Tjenestedeling*. Titlen er meget sigende for bogen. For ligesom titlen har indholdet stort set ingen indpakning. Det centrale i bogen er en udlægning af tre for emnet centrale passager i NT. Det drejer sig om 1 Kor 14,33b-36, 1 Tim 2,11-15 og 1 Kor 11,2-16. De tre tekstgennemgange suppleres af et kort kapitel om Jesu relation og tilgang til kvinder og et lidt længere om bibelske eksempler på kvinders tjeneste samt fire korte ekskurer.

TK skriver i sin indledning: ”Fokus (i bogen, *red.*) er udelukkende på, om kvinder kan forkynde, undervise og lede i menigheden. Bogen er altså ikke en bred indføring i kvinders tjeneste, men begrænset i sit fokus”. Dette er både en

styrke og svaghed for bogen.

TK er en erfaren ekseget, og det skinner igennem, når han gennemgår teksterne systematisk og detaljeret med en næsten matematisk argumentation. Hvis man gerne vil læse en bog, som tekstnært gennemgår de centrale bibelske passager, der danner grundlag for et komplementaristisk syn på mænds og kvinders roller i menigheden, er denne bog et fint bud. TK udruller med baggrund i teksterne en række af de mest almindelige argumenter for dette syn; om end bogen ikke altid udtrykker hele den bredde, der trods alt findes inden for det komplementaristiske syn. Desuden sidder man som læser sidder tilbage med fornemmelsen af, at der mangler nogle nuancer, når modparten (”den evangelikale feminisme”) skildres. Genremæssigt minder bogen i vid udstrækning om en akademisk bibelkommentar med mange fodnoter og referencer til den græske tekst. Dette gør dog også bogen mindre tilgængelig for en del læsere.

Hvis man gerne vil læse en bog, som tager højde for de mange sjælesørgiske aspek-

Bogen handler primært om, hvad kvinder ikke er kaldet til.

ter og potentielle udfordringer ved emnet om tjenestedeling, er denne bog ikke den rette. Bogen handler primært om, hvad kvinder *ikke* er kaldet til – og det er i en vis forstand også helt i orden, for det er et centralt tema i teksterne, som bogen beskæftiger sig med. Men netop derfor tydeliggør bogen indirekte også den udfordring, mange af os med et komplementaristisk syn på kald og tjeneste står med: nemlig at vi ønsker hjælp til konkret nutidig applicering, og at vi sommetider savner en positiv definition af kvindens kald og rolle i menigheden. Der er med andre ord meget mere at sige. ■

Demokrati har brug for religion

BOGANMELDELSE AF MORTEN HOLGÅRD TYCHSEN

Demokrati har brug for religion

Hartmut Rosa
Eksistensen, 2023
88 sider, 150 kr.

Sociologen Hartmut Rosa spørger, hvordan særligt kristendommen kan gøre en forskel i en verden, hvor den demokratiske samtale har trange kår.

Rosa diagnosticerer vestlig kultur som et accelerations-samfund, hvor man ikke blot søger vækst for at opnå større velstand, men for at bevare det bestående. Acceleration er således et nødvendigt vilkår i vores kapitalistiske samfund.

I første halvdel af bogen beskriver Rosa accelerationen, som på det personlige plan bl.a. giver os en aggressiv og instrumentel tilgang til vores omverden. Denne aggressivitet præger også den tilstand, som demokratiet befinder sig i, hvor polarisering bliver mere og mere markant.

Rosa skriver, at han altid har ment, at demokratiet kun fungerer, hvis alle har en stemme og bliver hørt. Men han har måttet erkende, at demokratiet ikke blot har brug for borgere med stemmer, men også borgere med ører. Ja, demokratiet har brug for lydhøre hjerter.

De lydhøre hjerter finder man i kirken. Her finder man

I kirken kan man opleve resonans, dvs. få en erfaring af forbundethed med en omverden, som det moderne menneske ellers kan føle sig fremmedgjort over for.

ifølge Rosa ikke en instrumentel tilgang til vores mennesker og omverden. Her lytter man for selv at blive transformeret.

Han fremhæver blandt andet kirkerummet, bønnerne og ritualerne som steder, hvor man kan erhverve sig det, som den demokratiske krise kalder på. Men Rosa bliver måske selv offer for den fare, han beskriver, når han netop indtager en instrumentel tilgang til det religiøse, som bruges til at fremme demokratiet.

Et interessant træk ved bogen er, at Rosa ikke forsøger at gøre kristendommen relevant ved at hævde, at det religiøse giver livet en dybere mening. For post-/senmoderniteten tror nok ikke på, at den slags kan komme fra en ydre instans.

Men i kirken kan man derimod opleve resonans, dvs. få en erfaring af forbundethed med en omverden, som det moderne menneske ellers kan føle sig fremmedgjort over for.

Hartmut Rosa står på skuldrene af tidligere kulturkritikere, særligt fra Frankfurterskolen, som også har stillet skarpt på moderniteten og kapitalismen samt den fremmedgørelse, de medfører. Og det er dejligt forfriskende, at Rosa ikke går ned ad kulturkritikens lidt fortærskede vej, men fremhæver religionens frem for kunstens potentiale.

Bogen har dog sin længde imod sig. Eftersom det oprindeligt er en af Rosas taler, er bogen temmelig kort, og man sidder derfor og savner et par mellemregninger her og der. ■

Om gudsfrygt

*Kun gudsfrygten kan bestå
i trængsler, fordi den har
Ordet og stoler på Ordet.*

MARTIN LUTHER

At frygte Herren glæder hjertet,
giver fryd og glæde og et langt liv.
At frygte Herren er en gave fra Herren;
den viser vej til kærligheden.

SIRAKS BOG

Der er ingen synd så udbredt, så lumsk
og så dyb som synden ved at frygte
mennesker mere, end vi frygter Gud.

KEVIN DEYOUNG

Frygt Gud og arbejd hårdt.

DAVID LIVINGSTONE

*Jeg er en troens mand.
Jeg frygter kun Gud.
Og min kone sommetider.*

LECH WALESA

*Den, der frygter Gud,
har intet andet at frygte.*

CHARLES SPURGEON

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL TIL TEMAET

1. Har du oplevet, at gudsfrygt er blevet forkyndt på usunde eller ubibelske måder i kirker eller missionshuse? Hvad gjorde det ved dig?
2. Hvad er de største udfordringer ved at leve et gudfrygtigt liv midt i et samfund, som i stigende grad er gudløst?
3. I hvor høj grad er dit eget liv præget af menneskefrygt frem for gudsfrygt?

TEMA:

Gudsfrygt

”Vi har intet at frygte andet end frygten selv”. Sådan sagde Franklin D. Roosevelt ved sin indtrædelsestale i 1933, hvor USA stod midt i Depressionens suppedas og havde brug for at få indgydt håb af den nyvalgte præsident.

Politisk set var det velvalgte ord af Roosevelt, men bibelsk set var det noget vrøvl. Som syndige mennesker i en falden verden har vi rigeligt at frygte! Roosevelts pointe var, at frygten lammer os og kan blive en hindring for handling. Og deri havde han nok ret. Men der er én frygt, som er af det gode, og som, hvis den udspringer fra det rette sted, ikke leder til lamelse, men til et liv i kærlighed og aktiv kamp mod det onde. Denne gode frygt er frygten for Gud. Og det forunderlige er, at når denne gode frygt er til stede i os, kan vi sættes fri fra at frygte alt det andet.

Men hvad betyder det, bibelsk set, at frygte Gud? Er det noget, vi kan gøre forkert? Og hvad gør gudsfrygten egentlig ved os? Dette – og meget mere – vil vi sætte fokus på i nærværende udgave af Budskabet.

Gudsfrygt er måske nok et fremmed begreb for mange i dag, men for Guds børn rummer det stor visdom – ja, det er faktisk selve begyndelsen til visdom!

FOTO: ISTOCKPHOTO

Når vi står op for at vise denne verdens magthavere respekt, så fortjener Gud det endnu mere, ikke?

JOHANNES BAUN SIDE 29

Fortjente indbyggerne i Nineve virkelig at blive advaret efter alt det, de havde gjort?

**ANTON BECH BRAÜNER
SIDE 26**